Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

25. märts 2021 *

[3. septembri 2021. aasta määrusega parandatud tekst]

Apellatsioonkaebus – Konkurents – Kartellikokkulepped – Farmaatsiatooted – Antidepressantide (tsitalopraam) turg – Protsessi hõlmavaid patente puudutavate vaidluste lõpetamiseks originaalravimite tootjast patendiomaniku ja geneeriliste ravimite tootjate vahel sõlmitud kompromissikokkulepped – ELTL artikkel 101 – Potentsiaalne konkurents – Eesmärgil põhinev piirang – Kvalifitseerimine – Trahvisumma arvutamine – Kaitseõigused – Mõistlik aeg – Dokumentide kaotsiminek aja möödumise tõttu – Üldine hoolsuskohustus – Määrus (EÜ) nr 1/2003 – Artikli 23 lõike 2 teine lõik – Trahvi ülempiir – Euroopa Komisjoni otsuse vastuvõtmisele eelnenud majandusaasta arvessevõtmine – Viimane normaalse majandustegevusega terve majandusaasta

Kohtuasjas C-611/16 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 25. novembril 2016 esitatud apellatsioonkaebus,

Xellia Pharmaceuticals ApS, asukoht Kopenhaagen (Taani),

Alpharma LLC, varem Zoetis Products LLC, asukoht Parsippany, New Jersey (Ameerika Ühendriigid),

esindaja: *solicitor* D. W. Hull,

apellandid,

teised menetlusosalised:

[Parandatud 3. septembri 2021. aasta määrusega] **Euroopa Komisjon**, esindajad: F. Castilla Contreras, T. Vecchi, B. Mongin ja C. Vollrath,

kostja esimeses kohtuastmes,

keda toetab:

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: D. Guðmundsdóttir, Z. Lavery ja D. Robertson, keda abistas J. Holmes, *QC*, hiljem D. Guðmundsdóttir, keda abistas J. Holmes, *QC*,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

menetlusse astuja apellatsioonimenetluses,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president M. Vilaras, kohtunikud D. Šváby (ettekandja), S. Rodin, K. Jürimäe ja P. G. Xuereb,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretärid: osakonna juhataja M. Aleksejev ja ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikku menetlust ja 24. jaanuari 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Xellia Pharmaceuticals ApS ja Alpharma LLC paluvad oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 8. septembri 2016. aasta kohtuotsus Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma *vs*. komisjon (T-471/13, ei avaldata, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2016:460), millega Üldkohus jättis rahuldamata nende hagi, milles nad palusid esiteks osaliselt tühistada Euroopa Komisjoni 19. juuni 2013. aasta otsus C(2013) 3803 final [ELTL] artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetluse kohta (juhtum AT/39226 – Lundbeck) (edaspidi „vaidlusalune otsus“), ning teiseks vähendada neile selles otsuses määratud trahvi suurust.

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 1/2003

2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL] artiklites [101] ja [102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 17 „Majandussektoritega ja kokkuleppe liikidega seotud uurimised“ lõike 1 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Kui liikmesriikidevahelise kaubanduse suundumuse, hindade jäikuse või muude asjaolude põhjal võib oletada, et konkurentsi ühisturul on piiratud või moonutatud, võib komisjon läbi viia uurimise, mis käsitleb konkreetset majandussektorit või teatavat kokkuleppe liiki mitmes sektoris. Uurimise käigus võib komisjon paluda ettevõtjatelt või asjaomaste ettevõtjate ühendustelt [ELTL artiklite 101 ja 102] kohaldamiseks vajalikku teavet ning võib korraldada asjakohaseid kontrolle.“

3 Määruse artikli 21 lõikes 3 on sätestatud:

„Lõike 1 alusel vastu võetud otsuse täitmiseks tuleb eelnevalt taotleda asjaomase liikmesriigi siseriikliku kohtu luba. Siseriiklik kohus kontrollib komisjoni otsuse autentsust ning seda, et kavandatud sunnimeetmed ei oleks meelevaldsed ega liigsed, võttes eelkõige arvesse kahtlustatava rikkumise tõsidust, otsitud tõendusmaterjalide tähtsust, asjaomase ettevõtja osalemist ning

tõenäosust, et kontrolli sisuga seotud raamatupidamis- ja äridokumente hoitakse ruumides, millega seoses luba taotletakse. Siseriiklik kohus võib paluda komisjonilt otse või liikmesriigi konkurentsiasutuse kaudu üksikasjalikke selgitusi küsimuste kohta, mis on vajalikud kavandatavate sunnimeetmete proportsionaalsuse kontrollimiseks.

Siseriiklik kohus ei tohi vaidlustada kontrolli vajalikkust ega nõuda, et talle esitataks komisjoni toimikus sisalduv teave. Komisjoni otsuse seaduslikkuse võib läbi vaadata ainult Euroopa Kohus."

4 Määruse artikli 23 lõikes 2 on ette nähtud:

„Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

a) rikuvad [ELTL] artiklit [101] või [102]; või

[…]

Ühegi rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahv ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest.

[…]".

Trahvide arvutamise meetodit käsitlevad 2006. aasta suunised

5 Suunised määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2; edaspidi „trahvide arvutamise meetodit käsitlevad 2006. aasta suunised") näevad punktides 19–22 ja 37 ette järgmist:

„19. Trahvi põhisumma arvutatakse osakaaluna müügiväärtusest. Osakaal saadakse rikkumise raskusastme korrutamisel aastate hulgaga, mil rikkumine aset leidis.

20. Raskust hinnatakse iga üksikjuhtumi ja iga rikkumise liigi puhul eraldi, võttes arvesse kõiki olulisi asjaolusid.

21. Üldiselt määratakse osakaal maksimaalselt 30% müügiväärtusest.

22. Otsustamaks, kas konkreetse juhtumi puhul kasutatav osakaal müügiväärtusest peaks olema astmestiku kõrgemal või madalamal tasemel, võtab komisjon arvesse teatava hulga tegureid, nagu rikkumise laad, kõikide rikkumises osalevate ettevõtjate turuosa kokku, rikkumise geograafiline ulatus ja asjaolu, kas rikkumine ka toime pandi.

[…]

37. Kuigi käesolevates suunistes kirjeldatakse trahvide määramise üldmeetodit, võib konkreetse juhtumi eripäradest või teataval tasemel hoiatava mõju tagamisest tingituna olla õigustatud nimetatud meetodist või punktis 21 sätestatud piiridest loobumine."

15. jaanuari 2008. aasta otsus farmaatsiasektorit puudutava uurimise algatamise kohta

6 Komisjoni 15. jaanuari 2008. aasta otsuse määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 17 alusel farmaatsiasektorit puudutava uurimise algatamise kohta (juhtum nr COMP/D2/39.514) (edaspidi „15. jaanuari 2008. aasta otsus farmaatsiasektorit puudutava uurimise algatamise kohta“) põhjendused 3–5 ja 8 on sõnastatud järgmiselt:

„(3) Teatavate asjaolude põhjal, mis puudutavad konkurentsi, mida avaldavad innovaatilised ja geneerilised ravimid üldiselt, võib oletada, et konkurentsi Euroopa farmaatsiasektoris on tõenäoliselt piiratud või moonutatud, nt innovatsiooni vähenemine, kui mõõta seda turule toodavate uute ravimite arvu järgi, ning geneeriliste ravimite tootjate hilinemisega turule sisenemise juhud.

(4) On asjaolusid, mis viitavad farmaatsiasektori tarnijate kaubandustavadele, sh eriti patentide saamine või kasutamine, mida ei võida kasutada mitte innovatsiooni kaitseks, vaid innovaatiliste ja/või geneeriliste ravimite avaldatava konkurentsi takistamiseks, kohtumenetlused, mis võivad olla kuritarvituslikud, ning kokkulepped, mis võivad olla kokkumängu laadiga.

(5) Need tavad võivad põhjustada konkurentsimoonutusi, kui need kaitsevad põhjendamatult praeguseid ravimitarnijaid innovaatiliste või geneeriliste ravimite avaldatava konkurentsi eest, nt patendiga antud kaitse *de facto* laiendamise tõttu ühepoolse tegevuse või kokkulepete kaudu. Sellised tavad võivad piirata tarbijate valikut, vähendada majandusstiimuleid investeerida uute toodete uurimisse ja arendamisse ning kahjustada avaliku ja erasektori tervishoiueelarvet.

[…]

(8) Kui farmaatsiasektorit puudutav uurimine toob ilmsiks võimalike konkurentsivastaste kokkulepete või tegevuse või turgu valitseva seisundi olemasolu, võib komisjon või olenevalt olukorrast riiklikud konkurentsiasutused kaaluda selles sektoris konkurentsi taastamiseks sobivate meetmete võtmist, sealhulgas alustades eraldi üksuste suhtes uurimisi, mille tulemusel võidakse teha otsused [ELTL artikli 101 ja/või artikli 102 alusel]“. [mitteametlik tõlge]

Vaidluse taust

7 Käesolev apellatsioonkaebus on üks kuuest seotud apellatsioonkaebusest, mis on esitatud Üldkohtu kuue otsuse peale, mis tehti vaidlusaluse otsuse peale esitatud tühistamishagide kohta, st lisaks käesolevale apellatsioonkaebusele kohtuasjas C-586/16 P (Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) *vs.* komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) *vs.* komisjon (T-460/13, ei avaldata, EU:T:2016:453) peale esitatud apellatsioonkaebus, kohtuasjas C-588/16 P (Generics (UK) *vs.* komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Generics (UK) *vs.* komisjon (T-469/13, ei avaldata, EU:T:2016:454) peale esitatud apellatsioonkaebus, kohtuasjas C-591/16 P (Lundbeck *vs.* komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Lundbeck *vs.* komisjon (T-472/13, EU:T:2016:449) peale esitatud apellatsioonkaebus, kohtuasjas C-601/16 P (Arrow Group ja Arrow Generics *vs.* komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Arrow Group ja Arrow Generics *vs.* komisjon (T-467/13, ei avaldata, EU:T:2016:450) peale

esitatud apellatsioonkaebus ning kohtuasjas C-614/16 P (Merck *vs.* komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Merck *vs.* komisjon (T-470/13, ei avaldata, EU:T:2016:452) peale esitatud apellatsioonkaebus.

8 Vaidluse tausta on vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–38 kirjeldatud järgmiselt:

„Käesoleva asjaga seotud äriühingud

1 H. Lundbeck A/S (edaspidi „Lundbeck“) on Taani õiguse alusel asutatud äriühing, kes kontrollib äriühingute kontserni, mis on spetsialiseerunud selliste farmaatsiatoodete uurimisele, arendamisele, tootmisele, turutegevusele, müügile ja turustamisele, mida kasutatakse kesknärvisüsteemi mõjutavate haiguste, sealhulgas depressiooni raviks.

2 Lundbeck on originaalravimite tootja ehk ettevõtja, kes oma tegevuses keskendub uute ravimite uurimisele ja nende turustamisele.

3 Alpharma Inc. oli Ameerika õiguse alusel asutatud äriühing, mis eelkõige geneeriliste ravimite puhul tegutses ülemaailmsel tasandil farmaatsiasektoris. Kuni 2008. aastani kontrollis teda Norra õiguse alusel asutatud äriühing A.L. Industrier AS. Seejärel ostis selle Ühendkuningriigi farmaatsiaettevõtja, mille omakorda ostis Ühendriikide farmaatsiaettevõtja. Nende ümberkorraldamiste käigus kujundati Alpharma Inc. kõigepealt 2010. aasta aprillis ümber Alpharma LLC-ks ning seejärel 15. aprillil 2013 Zoetis Products LLC-ks (edaspidi „Zoetis“) ning lõpuks 6. juulil 2015 taas Alpharma LLC-ks.

4 Alpharma Inc. kontrollis 100protsendiliselt Taani õiguse alusel asutatud äriühingut Alpharma ApS, kellele kuulus Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) palju tütarettevõtjaid (edaspidi koos „Alpharma kontsern“). Pärast äriühingute ümberkujundamisi sai Alpharma ApS-ist 31. märtsil 2008 Axellia Pharmaceuticals ApS, kelle ärinimi muudeti 2010. aastal Xellia Pharmaceuticals ApS-ks […].

Asjaomane toode ja seda puudutavad patendid

5 Käesolevas kohtuasjas kõne all olev toode on ravimi toimeainet tsitalopraam sisaldav depressiooniravim.

6. Lundbeck esitas 1977. aastal Taanis patenditaotluse ravimi toimeainele tsitalopraam ning selle toimeaine tootmiseks kasutatavale kahele alküülimis- ja tsüanaatimisprotsessile. Seda ravimi toimeainet ning neid protsesse hõlmavad patendid väljastati Taanis ja paljudes Lääne-Euroopa riikides ajavahemikus 1977–1985.

7 Mis puudutab EMPd, siis [nendest patentidest] ning olenevalt olukorrast täiendava kaitse tunnistustest, mis on ette nähtud nõukogu 18. juuni 1992. aasta määruses (EMP) nr 1768/92 ravimite täiendava kaitse tunnistuse kasutuselevõtu kohta (EÜT [1992,] L 182, lk 1; ELT eriväljaanne 13/11, lk 200), tulenev kaitse aegus ajavahemikus 1994 (Saksamaa) kuni 2003 (Austria). Konkreetselt Ühendkuningriigi puhul aegusid need patendid 2002. aasta jaanuaris.

8 Aja jooksul arendas Lundbeck tsitalopraami tootmiseks välja muid tõhusamaid protsesse, mille jaoks ta taotles ja sageli ka sai patendid mitmes EMP riigis ning Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsioonilt (WIPO) ja Euroopa Patendiametilt (EPO).

9 Esiteks esitas Lundbeck 13. märtsil 2000 Taani ametivõimudele patenditaotluse tsitalopraami tootmise protsessi kohta, milles oli ette nähtud meetod kasutatavate soolade puhastamiseks kristallimise teel. Analoogsed taotlused esitati teistele EMP riikidele ning WIPO-le ja EPO-le. Lundbeck sai patendid, mis kaitsevad kristallimist kasutavat protsessi (edaspidi „patent kristallimisele“), paljudes liikmesriikides 2002. aasta esimeses pooles, Ühendkuningriigis nimelt 30. jaanuaril 2002 ja 11. veebruaril 2002 Taanis. EPO andis patendi kristallimisele 4. septembril 2002. Lisaks oli Lundbeck Madalmaades 6. novembril 2000 saanud juba seda protsessi puudutava kasuliku mudeli […] ehk kuus aastat kehtiva patendi, mis anti eelneva tegeliku kontrollimiseta.

10 Teiseks esitas Lundbeck 12. märtsil 2001 [Suurbritannia ja Põhja-Iiri] Ühendkuningriigi ametivõimudele taotluse patendi saamiseks tsitalopraami tootmisprotsessile, milles oli ette nähtud meetod kasutatavate soolade puhastamiseks õhukeseks kihiks destilleerimise teel. Ühendkuningriigi ametivõimud andsid Lundbeckile kõnealust õhukeseks kihiks destilleerimise meetodit puudutava patendi 3. oktoobril 2001 (edaspidi „patent õhukeseks kihiks destilleerimisele“). Kõnealune patent siiski tühistati 23. juunil 2004, kuna see ei olnud Lundbecki teise patendiga võrreldes uudne.

11 Lõpuks plaanis Lundbeck 2002. aasta keskel või 2003. aasta alguseks välja lasta uue depressiooniravimi Cipralex, mille toimeaine on estsitalopraam (või S-tsitalopraam). Uus ravim oli mõeldud samadele patsientidele kui need, keda raviti Lundbecki patenditud ravimiga Cipramil, mille toimeaine on tsitalopraam. Estsitalopraam kui toimeaine oli kaitstud patentidega, mis kehtisid vähemalt 2012. aastani.

Lundbecki leping Alpharma kontserniga ning muud konteksti puudutavad asjaolud

12 Lundbeck sõlmis 2002. aastal kuus tsitalopraami käsitlevat lepingut (edaspidi „kõnealused lepingud“) ettevõtjatega, kes tegelesid geneeriliste ravimite tootmise või müügiga (edaspidi „geneeriliste ravimite tootjad“), sh Alpharma kontserniga.

13 Käesolevas asjas asjasse puutuva lepingu (edaspidi „vaidlusalune leping“) sõlmisid Lundbeck ja Alpharma ApS 22. veebruaril 2002 perioodiks alates sellest kuupäevast kuni 30. juunini 2003 (edaspidi „asjaomane periood“).

14 Enne kõnealuse lepingu sõlmimist oli Alpharma kontsern 2002. aasta jaanuaris ostnud Alfred E. Tiefenbacher GmbH & Co-lt (edaspidi „Tiefenbacher“) niisuguse geneerilise tsitalopraami tablettide varud, mis oli toodetud India äriühingu Cipla ravimi toimeainest, ning Alpharma kontsern tellis temalt tablette juurde.

15 Vaidlusaluse lepingu preambuli (edaspidi „preambul“) kohta tuleb eelkõige märkida, et:

– esimeses põhjenduses on märgitud, et „Lundbeck on niisuguste intellektuaalomandiõiguste omanik, mis hõlmavad eelkõige patente ravimi toimeaine „Citalopram“ (lepingu kogu tekstis läbivalt kirjutatud suure algustähega) tootmiseks, mille hulka kuuluvad patendid, mis on toodud lepingu A lisas“ […];

– teise põhjenduse kohaselt toodab ja müüb Lundbeck „Citaloprami“ sisaldavaid farmaatsiatooteid kõigis liikmesriikides ning Norras ja Šveitsis, kusjuures need riigid koos on määratletud kui „Territoorium“;

– kolmandas ja neljandas põhjenduses mainitakse asjaolu, et Alpharma tootis või ostis „Citaloprami“ sisaldavaid farmaatsiatooteid „Territooriumil“ ilma Lundbecki nõusolekuta;

– viiendas ja kuuendas põhjenduses tuuakse välja asjaolu, et Lundbeck viis Alpharma toodete suhtes läbi laboratoorsed testid, mille tulemused andsid viimasele piisava aluse arvata, et nende toodete tootmiseks kasutatud tootmismeetodid rikuvad tema intellektuaalomandiõigusi;

– seitsmendas põhjenduses on märgitud, et 31. jaanuaril 2002 esitas Lundbeck Ühendkuningriigi kohtule hagiavalduse (edaspidi „Ühendkuningriigis esitatud patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi“), selleks et esialgne ettekirjutus tehtaks „tsitalopraami sisaldavate toodete müümise suhtes Alpharma poolt, mis on vastuolus Lundbecki intellektuaalomandiõigustega“;

– kaheksandas põhjenduses on toodud, et Alpharma möönab, et Lundbecki järeldused on õiged, ning ta kohustub „selliseid tooteid“ turule mitte viima;

– üheksandas ja kümnendas põhjenduses on täpsustatud, et Lundbeckil:

  – „tuleb Alpharma[kontsernile] tasuda hüvitist, et oleks võimalik vältida patentide alast kohtuvaidlust“, mille tulemus ei pruugi täieliku kindlusega olla ette nähtav ning mis on kulukas ja aeganõudev;

  – „tuleb kohtuvaidluse lahendamiseks Alpharma[kontsernilt] osta tsitalopraami sisaldavate toodete kogu varud ning tasuda viimasele nende toodete eest hüvitis“.

16 Vaidlusaluse lepingu põhiosa kohta tuleb muu hulgas märkida, et:

– [vaidlusaluse lepingu] punktis 1.1 on ette nähtud, et Alpharma kontsern ja tema „tütarettevõtjad“ „katkestavad ja lõpetavad tsitalopraami sisaldavate farmaatsiatoodete importimise, tootmise või müümise ning hoiduvad sellest territooriumil [asjaomase perioodi] jooksul“ ning Lundbeck loobub Ühendkuningriigis esitatud patendist tulenevate õiguste rikkumise hagist;

– samas punktis on täpsustatud, et seda ei kohaldata „estsitalopraami sisaldavate toodete“ suhtes;

– punktis 1.2 on märgitud, et „[j]uhul kui rikutakse [punktis 1.1] kindlaks määratud kohustust või Lundbecki vastava taotluse korral nõustub Alpharma [kontsern] vabatahtlikult esialgse ettekirjutuse kohaldamisega mis tahes pädeva kohtu poolt „territooriumi“ mis tahes riigis“ ning et Lundbecki puhul võidakse ettekirjutus teha, ilma et ta deponeeriks tagatise;

– punktis 1.3 on täpsustatud, et hüvitisena selles lepingus ette nähtud kohustuste eest ning selleks et vältida kohtumenetluse kulusid ja kestust, maksab Lundbeck Alpharma kontsernile 12 miljoni USA dollari suuruse summa, millest 11 miljonit dollarit „Citaloprami“ sisaldavate Alpharma kontserni toodete eest, kusjuures summa tuleb tasuda kolmes 4 miljoni dollari suuruses osas vastavalt 31. märtsil 2002, 31. detsembril 2002 ja 30. juunil 2003;

– punktis 2.2 on ette nähtud, et hiljemalt 31. märtsiks 2002 tarnib Alpharma kontsern Lundbeckile kõik „Citaloprami“ sisaldavate toodete varud, mis on sel kuupäeval tema valduses, nimelt 9,4 miljonit tabletti, mis olid tema valduses vaidlusaluse lepingu sõlmimise ajal, ning tema tellitud 16 miljonit tabletti.

17 [Vaidlusaluse lepingu] A lisa sisaldab nimekirja 28 taotluse kohta, mille Lundbeck esitas intellektuaalomandiõiguste saamiseks enne lepingu allkirjastamist, millest üheksa olid juba selleks kuupäevaks rahuldatud. Kõnealused intellektuaalomandiõigused puudutasid tsitalopraami ravimi toimeaine tootmiseks vajalikke protsesse, mida hõlmasid patendid kristallimisele ja õhukeseks kihiks destilleerimisele.

18 Lisaks tuleb täpsustada, et 2. mail 2002 tegi Ühendkuningriigi kohus õiguslikult siduvaks muudetud kohtumääruse, milles oli ette nähtud, et Ühendkuningriigis esitatud patentidest tulenevate õiguste rikkumise hagi menetlus peatatakse, kuna Lundbeck ja teiste hulgas Alpharma kontsern on sõlminud lepingu, mille kohaselt viimane „tühista[b] ja lõpeta[b] [liikmesriikides], Norras ja Šveitsis („asjasse puutuvad territooriumid“) niisuguste tsitalopraami sisaldavate farmaatsiatoodete importimise, tootmise või müümise ja loobu[b] sellest, mis sisaldavad tsitalopraami, mida toodetakse protsesside abil, millele on viidatud [Ühendkuningriigi ametivõimude antud patentides kristallimisele ja õhukeseks kihiks destilleerimisele] või mis tahes muu[s] patendis, mis on antud või mida on taotletud asjasse puutuvatel territooriumidel kuni 30. juunini 2003“ […].

Komisjoni toimingud farmaatsiasektoris ja haldusmenetlus

19 Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST, Taani konkurentsi- ja tarbijakaitseamet) teavitas [komisjoni] 2003. aasta oktoobris kõnealuste lepingute olemasolust.

20 Kuna enamik lepingutest puudutas kogu EMPd või igal juhul muid liikmesriike peale Taani Kuningriigi, siis lepiti kokku, et komisjon analüüsib lepingute kooskõla konkurentsiõigusega ning KFST selle küsimusega enam ei tegele.

21 Ajavahemikus 2003–2006 viis komisjon Lundbecki ning teiste farmaatsiasektoris tegutsevate äriühingute suhtes läbi kontrollimise […] määruse [nr 1/2003] artikli 20 lõike 4 tähenduses. Lisaks saatis komisjon Lundbeckile ja ühele teisele äriühingule teabenõuded selle määruse artikli 18 lõike 2 tähenduses.

22 Komisjon võttis 15. jaanuaril 2008 vastu otsuse farmaatsiasektorit puudutava uurimise algatamise kohta kooskõlas määruse nr 1/2003 artikliga 17 (juhtum COMP/D 2/39514). Otsuse ainsas artiklis on märgitud, et läbiviidav uurimine puudutab inimtervishoius kasutatavate uuenduslike ja geneeriliste ravimite turuleviimist.

23 Komisjon võttis 8. juulil 2009 vastu teatise, milles ta kokkuvõtvalt esitas oma aruande farmaatsiasektoris läbi viidud uurimise kohta. Teatis sisaldas tehnilise lisana tervikversiooni kõnealusest uurimisaruandest, mis oli komisjoni töödokumendi kujul kättesaadav üksnes inglise keeles.

24 Komisjon algatas 7. jaanuaril 2010 Lundbecki suhtes menetluse.

25 Komisjon saatis 2010. aastal ja 2011. aasta esimeses pooles teabenõuded Lundbeckile ja teistele äriühingutele, sh Alpharma kontsernile, kes olid kõnealuste lepingute pooled.

26 Komisjon algatas 24. juulil 2012 menetluse kõnealuste lepingute poolteks olevate geneeriliste ravimite tootjate suhtes ning saatis neile ja Lundbeckile vastuväiteteatise.

[…]

30 Komisjon võttis 19. juunil 2013 vastu [vaidlusaluse] otsuse.

[Vaidlusalune] otsus

31 [Vaidlusaluses] otsuses tuvastas komisjon, et vaidlusalune leping nagu ka teised kõnealused lepingud on ELTL artikli 101 lõike 1 ja [Euroopa Majanduspiirkonna 2. mai 1992. aasta] lepingu [EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3] artikli 53 lõike 1 tähenduses eesmärgil põhinevad konkurentsipiirangud, mille on seadnud Lundbeck ning Alpharma ApS, Alpharma Inc. ja A.L. Industrier ([vaidlusaluse] otsuse artikli 1 lõige 3).

32 Nagu ilmneb [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 1087 toodud kokkuvõttest, tugines komisjon siinkohal eelkõige järgmistele elementidele:

– kõnealuse lepingu sõlmimise ajal olid Lundbeck ja Alpharma kontsern paljudes EMP riikides vähemalt potentsiaalsed konkurendid;

– Lundbeck andis selle lepingu alusel Alpharma kontsernile üle olulise väärtusega vara;

– kõnealune vara üleandmine oli seotud asjaoluga, et Alpharma kontsern nõustus selles lepingus sisalduvate piirangutega tema turule sisenemisel, iseäranis asjaoluga, et Alpharma kontsern kohustus asjaomasel perioodil geneerilist tsitalopraami EMPs mitte müüma;

– kõnealune vara üleandmine vastas sisuliselt kasumile, mida Alpharma kontsern oleks võinud saada, kui ta oleks turule edukalt sisenenud;

– Lundbeck ei oleks selliseid piiranguid saanud saavutada nende patentide kohaldamise tõttu, mis olid antud kristallimisele ja õhukeseks kihiks destilleerimisele (edaspidi „Lundbecki uued [protsessi hõlmavad] patendid“), kuna vaidlusaluse lepingu alusel Alpharma kontsernil lasuvad kohustused ületasid protsessi hõlmavate patentide omanikule antud õigusi;

– kõnealuses lepingus ei võtnud Lundbeck endale kohustust hoiduda esitamast Alpharma kontserni vastu patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi, juhul kui viimane siseneb turule geneerilise tsitalopraamiga pärast lepingu kehtivusaja lõppemist.

33 Komisjon määras ka vaidlusaluste lepingute kõigile pooltele trahvid. Selleks kasutas ta [trahvide arvutamise meetodit käsitlevaid 2006. aasta suuniseid]. Lundbecki osas järgis komisjon [nendes suunistes] kirjeldatud üldmeetodit, mis põhineb asjaomase toote müügist iga kartelliosalise saadud käibel ([vaidlusaluse] otsuse põhjendused 1316–1358), seevastu kõnealuste lepingute teiste poolte, nimelt geneeriliste ravimite tootjate puhul kasutas komisjon suuniste punktis 37 ette nähtud võimalust juhtumi eripäradest tingituna loobuda nende poolte puhul kõnealusest meetodist ([vaidlusaluse] otsuse põhjendus 1359).

34 Nii leidis komisjon kõnealuste lepingute ülejäänud poolte osas peale Lundbecki, sh Alpharma kontsern, et trahvi põhisumma kindlaksmääramiseks ja trahvi piisavalt hoiatava mõju tagamiseks tuleb arvesse võtta nende summade suurust, mille Lundbeck neile lepingute alusel üle kandis, eristamata seejuures rikkumisi nende laadi või geograafilise ulatuse poolest, mis on tegurid, mida käsitleti üksnes ammendavuse huvides ([vaidlusaluse] otsuse põhjendus 1361).

35 Alpharma kontserni osas leidis komisjon, et summad, mille Lundbeck talle maksis, olid 11,1 miljonit dollarit, mis 2002. aasta keskmise vahetuskursi kohaselt oli 11,7 miljonit eurot. See summa koosnes ühelt poolt 10,1 miljonist dollarist Alpharma kontserni tsitalopraamivarude ostmiseks, arvestades 900 000 dollari suurust vähendamist, mida kohaldati osamaksele, mille Lundbeck tegi 31. detsembril 2002 (vt [vaidlustatud kohtuotsuse] punkti 16 neljas taane), kuna saadud tablettide arv oli kokkulepitust väiksem, ning teiselt poolt 1 miljonist dollarist tänu vaidlusalusele lepingule välditud kohtukuludele ([vaidlusaluse] lepingu põhjendused 545, 547, 1071, 1374 ning 1867. joonealune märkus).

36 Uurimise kogukestust arvestades vähendas komisjon [vaidlusaluse] otsuse kõigile adressaatidele määratud trahve 10% võrra ([vaidlusaluse] otsuse põhjendused 1349 ja 1380).

37 Lõpuks, komisjon kohaldas määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teist lõiku, mille kohaselt ühegi rikkumises osalenud ettevõtja puhul ei tohi trahv ületada 10% selle eelmise majandusaasta kogukäibest, [Xellia Pharmaceuticalsile], Zoetisile ja A.L. Industrierile eraldi, kuna need äriühingud ei kuulunud [vaidlusaluse] otsuse vastuvõtmise ajal enam samasse ettevõtjasse ([vaidlusaluse] otsuse põhjendus 1384). A.L. Industrieri puhul võttis komisjon arvesse 2011. aasta, mitte 2012. aasta käivet, kuna ta leidis, et andmed 2012. aasta kohta ei puudutanud normaalse majandustegevusega tervet aastat ([vaidlusaluse] otsuse põhjendused 1386 ja 1387).

38 Nende kaalutluste põhjal määras komisjon solidaarselt [Xellia Pharmaceuticalsile] ja Zoetisile trahvi suuruses 10 530 000 eurot ning A.L. Industrieri solidaarvastutust piirati 43 216 euroga ([vaidlusaluse] otsuse põhjendus 1396 ja artikli 2 lõige 3).“

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

9 Xellia Pharmaceuticals (edaspidi „Xellia“) ja Zoetis, nüüd Alpharma LCC, esitasid hagi, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 28. augustil 2013 ja milles nad palusid vaidlusalune otsus osaliselt tühistada ja vähendada neile komisjoni määratud trahvi.

10 Hagi põhjendamiseks esitasid Xellia ja Zoetis kaheksa väidet, millest sisuliselt esimese kohaselt on tehtud ilmne hindamisviga seoses vaidlusaluse lepingu ulatusele komisjoni antud tõlgendusega, teise kohaselt on rikutud õigusnorme ja tehtud hindamisvigu Alpharma kontserni kvalifitseerimisel Lundbecki potentsiaalseks konkurendiks, kolmanda väite kohaselt on tehtud ilmne hindamisviga vaidlusaluse lepingu kvalifitseerimisel „eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks“, neljanda väite kohaselt on rikutud õigusnormi seoses sellise piirangu esinemise tuvastamisega, kuigi selle lepingu ulatus kajastab Lundbecki uutele protsessi hõlmavatele patentidele omast võimet turul välja tõrjuda, viienda väite kohaselt on rikutud kaitseõigusi, kuuenda kohaselt diskrimineerimiskeelu põhimõtet põhjusel, et vaidlusaluse otsuse adressaat on Zoetis, seitsmenda väite kohaselt on tehtud vigu neile määratud trahvi suuruse arvutamisel ning kaheksanda väite kohaselt on tehtud ilmne hindamisviga, mis on seotud selle trahvi osa ülempiiriga, mille eest vastutab A.L. Industrier solidaarselt.

11 Üldkohus jättis selle hagi vaidlustatud kohtuotsusega tervikuna rahuldamata.

Menetlus Euroopa Kohtus

12 Xellia ja Alpharma LLC (edaspidi „apellandid“) esitasid käesoleva apellatsioonkaebuse, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 25. novembril 2016.

13 Euroopa Kohtu kantseleile 28. juulil 2017 esitatud dokumentides palus Ühendkuningriik luba astuda menetlusse komisjoni nõuete toetuseks käesolevas kohtuasjas ning käesoleva kohtuotsuse punktis 7 mainitud kohtuasjades C-586/16 P (Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) *vs.* komisjon), C-588/16 P (Generics (UK) *vs.* komisjon), C-601/16 P (Arrow Group ja Arrow Generics *vs.* komisjon) ning C-614/16 P (Merck *vs.* komisjon). 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) *vs.* komisjon (C-586/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:831), 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Generics (UK) *vs.* komisjon (C-588/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:829), 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Arrow Group ja Arrow Generics *vs.* komisjon (C-601/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:826), 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma *vs.* komisjon (C-611/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:825) ja 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Merck *vs.* komisjon (C-614/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:828) andis Euroopa Kohtu president vastavad load. Võttes arvesse aga muu hulgas Euroopa Kohtu presidendi 5. juuli 2017. aasta kohtumäärust Lundbeck *vs.* komisjon (C-591/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:532), käsitles viimane kõikides nendes kohtuasjades selle liikmesriigi suhtes konfidentsiaalsena eelkõige vaidlusaluse otsuse konfidentsiaalset versiooni, millest tehti Ühendkuningriigile kättesaadavaks ainult mittekonfidentsiaalne versioon.

14 Euroopa Kohtu 27. novembri 2018. aasta otsusega määrati käesolev kohtuasi neljandale kojale, kes teeb otsuse pärast kohtuistungit, mis on ühine käesolevale kohtuasjale ja kohtuasjadele C-586/16 P (Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) *vs.* komisjon), C-588/16 P (Generics (UK) *vs.* komisjon), C-591/16 P (Lundbeck *vs.* komisjon), C-601/16 P (Arrow Group ja Arrow Generics *vs.* komisjon) ja C-614/16 P (Merck *vs.* komisjon), milles kohtujurist esitab oma ettepaneku.

15 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 61 lõike 2 alusel edastas Euroopa Kohus menetlusosalistele 29. novembril 2018 hulga kirjalikke küsimusi kohtuistungil suuliseks vastamiseks ning kohtuotsuse esialgse kava, milles kirjeldati täpselt selle kulgu. Menetlusosaliste märkuste saamise järel saadeti neile 22. jaanuaril 2019 kohtuistungi lõplik kava.

16 Käesoleva kohtuasja ja käesoleva kohtuotsuse punktis 14 nimetatud kohtuasjade ühine kohtuistung toimus 24. jaanuaril 2019.

17 Kohtujurist esitas 6. veebruaril 2020 kodukorra artikli 62 alusel käesoleva kohtuasja menetluse pooltele küsimused kirjalikult vastamiseks, milles ta palus neil võtta seisukoht 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsuse Generics (UK) jt (C-307/18, EU:C:2020:52) võimaliku mõju kohta väidetele, mis esitati käesolevas kohtuasjas Lundbecki ja geneeriliste ravimite tootjate vahelise potentsiaalse konkurentsi olemasolu kohta, ja Lundbecki ja viimati nimetatute vahel sõlmitud lepingute kvalifitseerimisele „eesmärgil põhinevaks piiranguks“. Vastused sellele küsimusele saabusid Euroopa Kohtusse 6. märtsil 2020.

18 Euroopa Kohus otsustas 10. märtsi 2020. aasta otsuses pärast 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsuse Generics (UK) jt (C-307/18, EU:C:2020:52) kuulutamist lahendada käesoleva kohtuasja ilma ettepanekuta.

Poolte nõuded Euroopa Kohtus

19 Apellatsioonkaebuses paluvad apellandid Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus tervikuna või osaliselt;

– tühistada vaidlusalune otsus tervikuna või osaliselt;

– tühistada neile määratud trahv või vähendada seda oluliselt;

– teise võimalusena saata kohtuasi tagasi Üldkohtusse uueks arutamiseks kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega; ja

– mõista Euroopa Kohtu ja Üldkohtu menetluse kohtukulud välja komisjonilt.

20 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus põhjendamatuse tõttu tervikuna rahuldamata ja

– mõista kohtukulud välja apellantidelt.

21 Ühendkuningriik palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata.

Apellatsioonkaebus

22 Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitavad apellandid üheksa väidet.

23 Esimese väite kohaselt on rikutud Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kehtivuse eeldust Lundbecki ja Alpharma kontserni vahelise potentsiaalse konkurentsi esinemise analüüsimisel ning teise väite kohaselt on tõendamiskoormis ümber pööratud ja Üldkohus on nimetatud analüüsi käigus arvesse võtnud asjaolusid, mis ei sisaldu vaidlusaluses otsuses.

24 Kolmanda ja neljanda väite kohaselt on vastavalt vaidlusalune leping vääralt kvalifitseeritud „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ ning analüüsitud ei ole küsimust, kas komisjon on tõendanud oma kinnitusi seoses Alpharma kontserni suhtes vaidlusaluses lepingus kehtestatud piirangute ulatusega.

25 Viienda kuni üheksanda väite kohaselt on vastavalt esiteks rikutud õigusnormi komisjoni uurimise kestuse hindamisel ning apellantide kaitseõigusi, teiseks Alpharma LLC-d koheldud diskrimineerivalt, kolmandaks oli õiguslik kontekst ebakindel, mis oleks pidanud välistama Alpharma kontsernile trahvi määramise, neljandaks ei ole vaidlusaluses otsuses Alpharma kontsernile määratud trahvi suuruse kindlaksmääramisel arvesse võetud rikkumise raskust, ja viiendaks on rikutud õigusnormi, kuna Üldkohus kohaldas väära õiguslikku kriteeriumi, et teha kindlaks asjaomane majandusaasta A.L. Industrierile määrata võidava trahvi maksimaalse suuruse kindlaksmääramiseks.

26 Kõigepealt tuleb koos analüüsida esimest ja teist väidet, seejärel samuti koos kolmandat ja neljandat väidet ning viimasena üksteise järel viiendat kuni üheksandat väidet.

Esimene ja teine väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

27 Tühistamishagis esitatud teises väites leidsid apellandid, et komisjon rikkus mitut õigusnormi ja tegi mitu hindamisviga Alpharma kontserni kvalifitseerimisel Lundbecki potentsiaalseks konkurendiks.

28 Üldkohus lükkas selle väite tagasi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 49–156.

29 Kõigepealt sünteesis Üldkohus vaidlusaluses otsuses tehtud potentsiaalse konkurentsi analüüsi ja märkis sellega seoses vaidlustatud kohtuotsuse punktides 51–58 järgmist:

„51 [Vaidlusaluse] otsuse põhjendustes 615–620 analüüsis komisjon farmaatsiasektorile omaseid tunnusjooni ja eristas kahte staadiumi, millal selles sektoris võib potentsiaalset konkurentsi esineda.

52 Esimene staadium algab aastaid enne ravimi toimeainele antud patendi aegumist, kui geneeriliste ravimite tootjad, kes soovivad asjaomasest ravimist geneerilise versiooni välja lasta, hakkavad arendama elujõulisi tootmisprotsesse, mis päädivad tootega, mis vastab õigusaktidest tulenevatele nõuetele. Edasi on teises staadiumis turule tegeliku sisenemise ettevalmistamiseks vajalik, et geneeriliste ravimite tootja saab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivi 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT [2001,] L 311, lk 67; ELT eriväljaanne 13/27, lk 69) tähenduses müügiloa, et ta hangib tabletid ühelt või mitmelt geneeriliste ravimite tootjalt või toodab need ise, et ta leiab edasimüüjad või loob oma müügivõrgu, mis tähendab, et ta teeb hulga esialgseid toiminguid, ilma et turul kunagi esineks tegelikku konkurentsi.

[…]

54 Potentsiaalse konkurentsi nendes staadiumides seisavad geneeriliste ravimite tootjad sageli silmitsi patendi- ja intellektuaalomandiõiguse küsimustega. Siiski leiavad nad üldiselt võimaluse vältida niisuguste olemasolevate patentide mis tahes rikkumist, nagu protsessi hõlmavad patendid. Neil on selles osas nimelt palju võimalusi, […]

[…]

58 Mis puudutab konkreetselt vaidlusaluse lepingu sõlmimise ajal Lundbecki ja Alpharma kontserni vahelise konkurentsisuhte analüüsi, siis märkis komisjon [vaidlusaluse] otsuse põhjendustes 1016–1039 muu hulgas, et:

– kõnealune kontsern on juba sõlminud lepingu Tiefenbacheriga, mis võimaldas tal osta India äriühingute Cipla või Matrixi toodetud geneerilist tsitalopraami ja kasutada müügilubasid, mis Tiefenbacheril juba olemas olid;

– kõnealune kontsern oli saanud müügiloa Madalmaades, Soomes, Taanis ja Rootsis ning lootis saada selle kiiresti ka Ühendkuningriigis;

– kõnealusel kontsernil oli varu, mis koosnes 9,4 miljonist Cipla protsessi abil toodetud geneerilise tsitalopraami tabletist ja ta oli tellinud veel 16 miljonit tabletti;

– kõnealune kontsern oli avalikustanud hinnakirja Ühendkuningriigis;

– kõnealune kontsern valmistus turule sisenema mitmes EMP riigis kahe nädala jooksul;

– kõnealune kontsern oli jõudnud järeldusele, et protsess, mida Cipla kasutas tsitalopraami tootmiseks, rikkus õigusi, mis tulenevad Ühendkuningriigis [Lundbecki patendist protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist], kuid ta arvas endal olevat reaalsed võimalused vältida ettekirjutust, mis blokeerib tema turule sisenemise, ja saavutada selle patendi kehtetuks tunnistamine;

– kõnealusel kontsernil oli võimalus minna üle tsitalopraamile, mida tootis Matrix, kes kasutas protsessi, mida ei loetud Lundbecki uutest [protsessi hõlmavatest] patentidest tulenevaid õigusi rikkuvaks.“

30 Mis puudutab Alpharma kontserni võimalust turule siseneda, siis hindas Üldkohus kahte võimalikku viisi.

31 Esimese kohta, st turule sisenemine tablettidega, mis on toodetud protsessi abil, mida kasutab tsitalopraami tootmiseks Cipla (edaspidi „Cipla protsess“), ja mille Alpharma kontsern oli juba kätte saanud või tellinud, tuletas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 85 meelde kontserni ühe tegevdirektori 19. veebruari 2002. aasta e-kirja (edaspidi „19. veebruari 2002. aasta e-kiri“) sisu, mida on mainitud vaidlusaluse otsuse põhjenduses 1027 ja mis muu hulgas viitas Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kehtetuks tunnistamise taotlustele, mille rahuldamiseks olid reaalsed võimalused, ja mainiti võimalust kasutada tsitalopraami, mis on toodetud Matrixi kasutatud protsessi abil, mida ta ei pidanud Lundbecki uusi protsessi hõlmavaid patente arvestades problemaatiliseks. Kohtuotsuse punktis 88 järeldas Üldkohus selle põhjal, et Alpharma kontsern ise möönis, et tema arvates olid tal head väljavaated saavutada Ühendkuningriigis Lundbecki patendi protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist, tühistamine.

32 Kohtuotsuse punktides 91 ja 92 märkis Üldkohus, et Alpharma kontsern oli turule sisenemiseks teinud palju ettevalmistusi ja olulisi investeeringuid, mille ta üles luges.

33 Kohtuotsuse punktis 108 märkis Üldkohus, et Alpharma kontserni sisesest 14. veebruari 2002. aasta e-kirjast ja 19. veebruari 2002. aasta e-kirjast nähtus, et kontsern, kes oli küll teadlik riskidest, mis võisid turule sisenemisega kaasneda, ei oleks tingimata oma plaanidest loobunud, kui ta ei oleks saanud Lundbeckiga sõlmida piisavalt soodsat kokkulepet.

34 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 123 lisas Üldkohus, et kuigi see, et Lundbeck sai 30. jaanuaril 2002 Ühendkuningriigis patendi protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist, oli Alpharma kontserni jaoks üllatus, kuna ta arvas, et Lundbecki taotlus jäetakse rahuldamata, arvas see kontsern endiselt, et hoolimata teatud riskidest oli tal head väljavaated

saavutada selle patendi tühistamine, ning arvestades eelkõige juba tehtud ettevalmistusi ja investeeringuid, oli turule sisenemine seega endiselt tegelik ja konkreetne võimalus, mis kujutas endast alternatiivi Lundbeckiga piisavalt soodsa kokkuleppe sõlmimisele.

35 Kohtuotsuse punktis 132 leidis Üldkohus, et ka Lundbecki arvates oli Alpharma kontsernil turule sisenemiseks tegelik ja konkreetne võimalus.

36 Lõpuks, kohtuotsuse punktis 136 otsustas Üldkohus, et asjaolu, et Cipla protsess rikkus tõenäoliselt õigusi, mis tulenesid Ühendkuningriigis Lundbecki patendist protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist, ei olnud Alpharma kontsernile nii suur turule sisenemise tõke, et teda ei oleks saanud pidada Lundbecki potentsiaalseks konkurendiks.

37 Teise turule sisenemise võimaliku viisi kohta, st turule sisenemine Matrixi kasutatud protsessi abil toodetud tsitalopraamiga, märkis Üldkohus vastavalt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 139, 143 ja 154, et Tiefenbacheri ja Alpharma kontserni vahel sõlmitud leping võimaldas viimasel saada tsilatopraami, mis on toodetud Cipla ja Matrixi protsesside abil, et Alpharma kontsern leidis, et protsess, mida Matrix tollal tsitalopraami tootmiseks kasutas, võis võimaldada tal turule siseneda, rikkumata õigusi, mis tulenevad Ühendkuningriigis Lundbecki patendist protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist, ja seega oli vaidlusaluse lepingu sõlmimise ajal isegi üleminek Matrixi protsessi abil toodetud tsitalopraamile Alpharma kontserni jaoks tegelik ja konkreetne turule sisenemise võimalus.

38 Seetõttu järeldas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 155, et Alpharma kontsernil oli vähemalt kaks tegelikku ja konkreetset võimalust turule siseneda ning et tänu nendele võimalustele avaldas ta Lundbeckile konkurentsisurvet.

39 Lõpuks, vastuseks tühistamishagi põhjendamiseks apellantide esitatud neljandale väitele, mille kohaselt on rikutud õigusnormi seoses „eesmärgil põhineva piirangu“ esinemise tuvastamisega, kuigi vaidlusaluse lepingu ulatus kajastab Lundbecki uutele protsessi hõlmavatele patentidele omast turult väljatõrjumise võimet, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 339 muu hulgas järgmist:

> „339 […] [vaidlustatud kohtuotsuse] punktides 315 ja 316 viidatud kohtupraktikast tulenevaid põhimõtteid arvestades tuleb märkida, et iga patendiga seotud kehtivuse eeldus ei saa olla samaväärne nende nõuetekohaselt turule toodud geneeriliste toodete õigusvastasuse eeldamisega, mille kohta leiab patendiomanik, et nendega rikutakse patendist tulenevaid õigusi. Nagu meenutab komisjon käesolevas asjas, pidi nimelt Lundbeck liikmesriigi kohtutes geneeriliste ravimite turule sisenemise korral tõendama, et need ravimid rikuvad mõnest tema protsessi hõlmavast patendist tulenevaid õigusi, kuna geneeriliste ravimite tootja riskiga turule sisenemine ei ole iseenesest õigusvastane. Sellise kohtuvaidluse korral oleks kostjal ka olnud võimalik vaidlustada vastuhagi esitamisega selle patendi kehtivuse, millele Lundbeck tugines. Sellised hagid on patentide puhul sagedased ja suurel osal juhtudest tunnistatakse viidatud protsessi hõlmav patent kehtetuks, nagu märgib komisjon [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 76.“

Poolte argumendid

40 Esimeses väites, mis on suunatud eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktide 54 ja 339 vastu, heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et ta järeldas, et Alpharma kontsern oli Lundbecki potentsiaalne konkurent vaatamata tõenditele, mis kinnitasid selgelt, et selle kontserni tooted rikkusid õigusi, mis tulenevad Lundbecki uutest protsessi hõlmavatest patentidest, mille kehtivust tuli eeldada.

41 Apellantide sõnul oleks Üldkohus pidanud veenduma, et komisjon on esitanud tõendid, mis kinnitavad õiguslikult piisavalt, et Lundbecki uued protsessi hõlmavad patendid olid nõrgad, sest vastasel juhul oleks tulnud eeldada nende patentide kehtivust ja patendiõigusi rikkuvate toodete turule tuleku ebaseaduslikkust. Kuna ta aga seda ei teinud, rikkus ta patentide kehtivuse eelduse aluspõhimõtet ja jättis arvesse võtmata asjaolu, et patent annab selle omanikule ainuõiguse, mitte pelgalt õiguse tugineda sellele ainuõigusele kohtus. Selliselt toimides ta „eraldas“ oma ELTL artikli 101 alusel antud hinnangu patendiõiguse põhimõtetest.

42 Sellega seoses väidavad apellandid, et see, kas tegemist on konkurendiga, oleneb asjaomase patendi kehtivusest, mis on lõpliku kohtuotsuse tegemiseni ebakindel, kinnitades samas, et konkurentsiõiguses eeldatakse patentide kehtivust ning komisjon peab tõendama asjaomase patendi nõrkust, kui ta soovib tõendada konkurentsipiirangu olemasolu. Veel lisavad nad, et kui ei tunnustataks patentide kehtivuse eeldust, oleks iga kompromissikokkulepe alati konkurentsi piirav.

43 Käesolevas asjas ei analüüsinud Üldkohus seda, kas komisjon tõendas Ühendkuningriigis Lundbecki patendi nõrkust protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist, ning seda ei saa tõendada pelga viitega Alpharma kontserni juhtivtöötaja e-kirjale või Lundbecki avaldustele. Selles küsimuses piirdus komisjon sellega, et asus seisukohale, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 54, et protsessi hõlmavad patendid on nõrgemad kui muud liiki patendid.

44 Lisaks jättis komisjon tähelepanuta asjaomasest perioodist pärit tõendid, mille kohaselt olid vaidlusaluse lepingu mõlemad pooled seisukohal, et Alpharma kontserni tooted rikkusid Lundbecki uutest protsessi hõlmavatest patentidest tulenevaid õigusi.

45 Teises väites heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et ta ei kontrollinud, kas komisjon tõendas, et vaidlusaluse lepingu sõlmimise ajal olid Alpharma kontsernil reaalselt tegelikud võimalused siseneda turule tema ostetud tablettidega, mis rikkusid patentidest tulenevaid õigusi, pöörates tõendamiskoormise selliselt ümber.

46 29. juuni 2012. aasta kohtuotsusest E.ON Ruhrgas ja E.ON *vs.* komisjon (T-360/09, EU:T:2012:332, punkt 114) nähtub, et kui üks pool valmistub turule sisenema ja seisab silmitsi ettenägematu takistusega – käesolevas asjas see, et tema tooted rikuvad patendist tulenevaid õigusi –, peab komisjon tõendama, et vaatamata sellele takistusele on turule sisenemine kõigest hoolimata elujõuline majandusstrateegia. Seega väidavad apellandid, et komisjon oli käesolevas asjas kohustatud tõendama, et tõenäosus, et Alpharma kontsern ei saavuta võitu kohtumenetluses, mille ese on Lundbecki uued protsessi hõlmavad patendid, oli suhteliselt väike, et turule sisenemine oleks endiselt elujõuline majandusstrateegia. Komisjon seda aga ei tõendanud ning piirdus märkusega, et ei olnud kindel, et Lundbeck saaks oma uusi protsessi hõlmavaid patente kasutada Alpharma kontserni turule sisenemise takistamiseks, nagu nähtub vaidlusaluse otsuse põhjendusest 1039.

47 Lisaks pööras Üldkohus tõendamiskoormise ümber, kui ta nõudis, et apellandid tõendaksid, et Lundbecki uued protsessi hõlmavad patendid olid takistuseks sellele, et turule sisenemine kujutaks endast majanduslikult jätkusuutlikku strateegiat, kusjuures seda on seda enam keeruline tõendada, et komisjon ootas kuus-seitse aastat, et oma vastuväited Alpharma kontsernile teatavaks teha.

48 Veel tugines Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 108 tõenditele, mida vaidlusalune otsus ei sisalda, võimaldamata apellantidel nende asjakohasus ümber lükata, ning seega rikkus nende kaitseõigusi.

49 Komisjon leiab, et esimene ja teine väide tuleb tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

50 Selleks, et ettevõtjate tegevus kuuluks ELTL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud põhimõttelise keelu alla, ei pea sellest mitte ainult ilmnema nendevaheline kokkumäng – st ettevõtjatevaheline kokkulepe, ettevõtjate ühenduse otsus või kooskõlastatud tegevus –, vaid kokkumäng peab ka ebasoodsalt ja tuntavalt mõjutama konkurentsi siseturu piires (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 31).

51 Viimati nimetatud nõue eeldab tootmis- või turustusahela samal tasemel tegutsevate ettevõtjate vahel sõlmitud horisontaalkoostöö kokkulepete puhul, et kõnealune kokkumäng toimub ettevõtjate vahel, kes on kui mitte hetkel, siis vähemalt potentsiaalselt konkurentsiolukorras (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 32).

52 Selleks et hinnata, kas ettevõtjal, kes turul ei ole, on potentsiaalne konkurentsisuhe ühe või mitme teise ettevõtjaga, kes sellel turul juba tegutsevad, tuleb kindlaks teha, kas on olemas tegelik ja konkreetne võimalus, et esimesena nimetatud ettevõtja siseneb kõnealusele turule ja konkureerib ühe või mitme juba turul tegutseva ettevõtjaga, kusjuures see ei nõua sugugi, et oleks kindlalt tõendatud, et esimene ettevõtja tõepoolest asjaomasele turule siseneb, ja veelgi enam, et ta on võimeline seejärel sellele turule ka jääma (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 36 ja 38).

53 Kui tegemist on selliste kokkulepetega nagu vaidlusalused lepingud, mille tagajärjel jääb mitu ettevõtjat ajutiselt turult välja, tuleb turu struktuuri ning selle toimimise suhtes valitsevat majanduslikku ja õiguslikku konteksti arvesse võttes kindlaks teha, kas nimetatud kokkulepete puudumise korral oleks esinenud tegelik ja konkreetne võimalus, et ettevõtjad sisenevad turule ja konkureerivad seal tegutsevate ettevõtjatega (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 37 ja 39).

54 Mis puudutab täpsemalt selliseid kokkuleppeid, mis on sõlmitud hiljaaegu üldkasutatavaks muutunud toimeainet sisaldava ravimi turu geneeriliste ravimite tootjatele avamise kontekstis, siis tuleb kindlaks teha, võttes nõuetekohaselt arvesse ravimisektorile omaseid regulatiivseid piirangud ning intellektuaalomandi õigusi ja eelkõige originaalravimite tootjate patente, mis hõlmavad üldkasutatavaks muutnud toimeaine ühte või mitut valmistamisprotsessi (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 40 ja 41), kas geneeriliste ravimite tootjal on tõepoolest kindel kavatsus ja isiklik võime turule siseneda ning ega ta ei põrku ületamatute turule sisenemise tõketega (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 58).

55 Selleks tuleb esiteks hinnata, kas kokkuleppe sõlmimise kuupäevaks oli geneeriliste ravimite tootja teinud piisavaid ettevalmistusi, et tal oleks võimalik siseneda asjaomasele turule aja jooksul, mis võib avaldada konkurentsisurvet originaalravimite tootjale. Teiseks tuleb kontrollida, et sellise geneeriliste ravimite tootja turule sisenemine ei põrku ületamatute turule sisenemise tõketega (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 43 ja 45). Pealegi võivad geneeriliste ravimite tootja ja originaalravimite tootja vahelise potentsiaalse konkurentsi tuvastust kinnitada täiendavad asjaolud, nt kokkuleppe sõlmimine nende vahel, kui esimene asjaomasel turul veel ei tegutsenud (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 54–56).

56 Euroopa Kohus märkis täpsemalt ületamatute turutõkete olemasolu hindamise kohta, et ületamatuks tõkkeks ei saa iseenesest pidada üldkasutatavaks muutunud toimeaine valmistamisprotsessi kaitsva patendi olemasolu, hoolimata selle patendi kehtivuse eeldusest, kuna see eeldus ei anna ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks mingit teavet selle patendi kehtivust puudutava võimaliku vaidluse tulemuse kohta (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 46–51).

57 Seega niisuguse patendi olemasolu ei takista iseenesest lugeda originaalravimi tootja „potentsiaalseks konkurendiks“ geneeriliste ravimite tootjat, kellel on tõesti kindel kavatsus ja isiklik võime siseneda turule ning kes oma toimingutega näitab üles valmidust selle patendi kehtivust vaidlustada ja kanda riski, et tema turule sisenemisel esitab patendiomanik tema vastu patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 46).

58 Lisaks on Euroopa Kohus samuti täpsustanud, et patendi tugevuse või selle analüüsimine, kui tõenäoliselt võidakse patendiomaniku ja geneeriliste ravimite tootja vaidluse tulemusel tuvastada, et patent on kehtiv ja patendist tulenevaid õigusi on rikutud, ei ole konkurentsiasutuse ülesanne (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 50).

59 Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud kohtuotsusest ja eelkõige punktidest 58, 85, 91, 92, 123, 139, 143 ja 154, et Alpharma kontsern oli müügiloa saamiseks teinud palju toiminguid ja olulisi investeeringuid geneerilise tsitalopraami turule sisenemiseks, kuid ka see, et tal oli vaidlusaluse lepingu sõlmimise ajal vähemalt kaks tegelikku ja konkreetset võimalust turule sisenemiseks. Esimest, st turule sisenemist Cipla protsessi toodetud abil tablettidega, mille Alpharma kontsern oli saanud või tellinud Tiefenbacherilt, ei seadnud kahtluse alla uued asjaolud, millest Alpharma kontsern sai teada 2002. aasta jaanuaris ja veebruaris ja mille kohaselt võis Cipla protsess rikkuda patendist tulenevaid õigusi. Teine võimalus oli siseneda turule tsitalopraami tablettidega, mis on toodetud Matrixi protsessi abil, mille puhul ei olnud rikkumise ohtu, ja mida Alpharma kontsernil ei olnud, aga mille ta võis saada lühikese aja jooksul tänu tema ja Tiefenbacheri vahel sõlmitud lepingule.

60 Lisaks, Üldkohus otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 88 ja 136, et Alpharma kontsern leidis, et Ühendkuningriigis ei kujutanud Lundbecki patent protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist, endast tema turule sisenemise tõket ning et kohtuvaidluse korral oli sellel kontsernil head väljavaated saavutada selle protsessi hõlmava patendi tühistamine.

61 Üldkohus märkis kohtuotsuse punktis 132 veel, et Lundbecki enese hinnangul oli Alpharma kontsern potentsiaalne konkurent.

62 Neid järeldusi arvestades otsustas Üldkohus õigesti ja eelkõige Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentidega seotud kehtivuse eeldust rikkumata ja tõendamiskoormist ümber pööramata, et Alpharma kontsern ja Lundbeck olid vaidlusaluse lepingu sõlmimise ajal potentsiaalses konkurentsisuhtes.

63 Seda järeldust ei sea kahtluse alla apellantide kinnitus, mille kohaselt jättis Üldkohus arvesse võtmata vaidlusaluse lepingu ajast pärit tõendid, mille kohaselt Alpharma kontsern ja Lundbeck olid seisukohal, et see kontsern rikkus Lundbecki uutest protsessi hõlmavatest patentidest tulenevaid õigusi. Nimelt on see kinnitus vastuvõetamatu, kuna see ei viita täpselt vaidlustatud kohtuotsuse mõnele punktile ega too ka välja vaidlusaluse lepingu ajast pärit tõendeid, mille Üldkohus jättis arvesse võtmata, nagu on nõutud kodukorra artikli 169 lõikes 2.

64 Lõpuks, mis puudutab apellantide argumenti, mille kohaselt tugines Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 108 tõenditele, mida vaidlusalune otsus ei sisalda, võimaldamata neil nende asjakohasust ümber lükata, ning rikkus järelikult nende kaitseõigusi, siis piisab, kui märkida – nagu näitab vaidlustatud kohtuotsuse punktis 108 kasutatud väljend „[i]gal juhul“ –, et selles punktis on toodud vaidlustatud kohtuotsuse põhjus, mis on täiendav võrreldes põhjendustega, mida apellandid ei ole vaidlustanud ja mis on esitatud kohtuotsuse punktides 104–106, et põhjendada kohtuotsuse punktis 103 kokkuvõtlikult esitatud apellantide argumendi tagasilükkamist. Järelikult tuleb apellantide argument vaidlustatud kohtuotsuse punkti 108 kohta tulemusetuna tagasi lükata (vt selle kohta 14. detsembri 2016. aasta kohtuotsus SV Capital *vs.* EBA, C-577/15 P, EU:C:2016:947, punkt 65).

65 Eeltoodut arvestades tuleb esimene väide osaliselt vastuvõetamatuse tõttu ja osaliselt põhjendamatuse tõttu ning teine väide osaliselt tulemusetuna ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Kolmas ja neljas väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

66 Selleks et lükata tagasi teine väide, mille apellandid esitasid oma tühistamishagi põhjendamiseks ja mille kohaselt on rikutud õigusnormi ja tehtud hindamisviga Alpharma kontserni kvalifitseerimisel Lundbecki potentsiaalseks konkurendiks, märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 119 ja 120 järgmist:

> „119 […] tuleb tõepoolest märkida, et see, et Lundbeck sai 30. jaanuaril 2002 patendi [protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist] Ühendkuningriigis, oli Alpharma kontserni jaoks üllatus, kuna ta eeldas, et taotlus, mille Lundbeck selleks esitas 12. märtsil 2001, jäetakse rahuldamata, nagu nähtub Alpharma kontserni muu hulgas tööstusomandi eest vastutava direktori avaldusest […], mille hagejad esitasid.
>
> 120 Samuti, kuigi 17. septembri 2001. aasta e-kirjast, mida on osaliselt tsiteeritud [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 482 ning mille täielik versioon esitati Üldkohtus, nähtub, et Tiefenbacher kinnitas Alpharma kontsernile seoses asjaoluga, et Cipla protsess ei riku Lundbecki uutest [protsessi hõlmavatest] patentidest tulenevaid õigusi, jõudis see kontsern hiljem järeldusele, et see protsess rikkus [Ühendkuningriigis Lundbecki patenti protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist], nagu nähtub eeskätt 19. veebruari 2002. aasta e-kirjast.“

67 Tühistamishagi esimeses väites kinnitasid apellandid, et kui komisjon leidis, et Alpharma kontsern kohustus vaidlusaluse lepingu alusel mitte müüma asjaomasel perioodil mis tahes geneerilist tsitalopraami, tegi ta ilmse hindamisvea selle lepingu ulatuse tõlgendamisel.

68 Selle väite tagasilükkamiseks lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 164–243 üksteise järel tagasi apellantide argumendid, mis puudutasid vaidlusaluse lepingu punkti 1.1 sõnastust, lepingu preambulit, lepingu sõlmimise asjaolusid, siduvaks muudetud kohtumäärust, mis tehti vaidlusaluse lepingu tulemusel, et lõpetada Ühendkuningriigis esitatud patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi, ja Alpharma kontserni turule sisenemise kuupäeva.

69 Kohtuotsuse punktides 244–247 otsustas Üldkohus lõpuks, et apellandid ei suutnud ümber lükata tõendeid, mis võimaldasid komisjonil tõendada, et vaidlusalune leping sisaldas piiranguid, mis läksid kaugemale nendest, mis Lundbeckil oleks olnud võimalik saavutada, tuginedes oma uutele protsessi hõlmavatele patentidele ja võites sellekohase kohtuvaidluse.

70 Tühistamishagi kolmandas väites kinnitasid apellandid, et komisjon tegi vaidlusaluse lepingu kvalifitseerimisel „eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks“ ilmse hindamisvea.

71 Üldkohus lükkas selle väite tagasi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 248–333.

72 Selleks esitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 251–257 kõigepealt sissejuhatavad märkused ning meenutas seejuures Euroopa Kohtu praktikat „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimise kohta.

73 Seejärel märkis ta vaidlusaluses otsuses eesmärgil põhineva konkurentsipiirangu olemasolu analüüsi meeldetuletuse raames eelkõige järgmist:

> „261 [Vaidlusalusest] otsusest [selgub], et isegi kui kõnealustes lepingutes ette nähtud piirangud jäävad Lundbecki [uute protsessi hõlmavate patentide] kohaldamisalasse, see tähendab, et kõnealused lepingud takistavad üksnes niisuguse geneerilise tsitalopraami turule viimist, mis on toodetud protsessi abil, mida lepingute pooled loevad selliseks, et see võib tõenäoliselt rikkuda nendest patentidest tulenevaid õigusi, mitte aga igasuguse geneerilise tsitalopraami turule viimist, on need kõigele vaatamata eesmärgi tõttu konkurentsi piiravad, kuna eelkõige nende lepingute tõttu oli takistatud või nendega oli muudetud mõttetuks liikmesriigi kohtus Lundbecki [uute protsessi hõlmavate patentide] mis tahes vaidlustamine, ehkki komisjoni hinnangul on vastav vaidlustamine osa tavapärasest konkurentsist patentide valdkonnas ([vaidlusaluse] otsuse põhjendused 603–605, 625, 641 ja 674).
>
> 262 Teisisõnu leidis komisjon, et kõnealuste lepingutega muudeti kindlusetus selliste kohtuvaidluste tulemuse suhtes kindluseks, et geneerilisi ravimeid turule ei tooda, mis samuti võib kujutada eesmärgi tõttu konkurentsipiirangut, kui sellised piirangud ei tulene kõnealuse ainuõiguse eeliste analüüsimisest nende lepingute poolte poolt, vaid pigem vastupidise makse suurusest, mis sellisel juhul varjutab nimetatud hinnangu ja hoogustab geneeriliste ravimite tootjat mitte tegema oma pingutusi turule sisenemiseks ([vaidlusaluse] otsuse põhjendus 641).

263 Siinkohal tuleb toonitada, et komisjon ei ole [vaidlusaluses] otsuses kinnitanud, et kõik patente puudutavad kompromisskokkulepped, mis sisaldavad vastupidiseid makseid, olid vastuolus ELTL artikli 101 lõikega 1, vaid leidis üksnes, et niisuguste maksete ebaproportsionaalsus koos paljude teiste teguritega, nagu asjaolu, et nende maksete summad vastasid ilmselt vähemalt geneeriliste ravimite tootjate oodatavale kasumile turule sisenemise korral, niisuguste lepingutingimuste puudumine, mis võimaldavad geneeriliste ravimite tootjatel tuua oma tooted turule pärast lepingute lõppemist, ilma et karta tuleks Lundbecki esitatavaid rikkumise hagisid, või ka nendes lepingutes selliste piirangute olemasolu, mis lähevad kaugemale Lundbecki [uute protsessi hõlmavate] patentide kehtivusalast, võimaldas järeldada, et kõnealuste lepingute eesmärk oli käesolevas asjas piirata konkurentsi nimetatud sätte tähenduses (vt [vaidlusaluse] otsuse põhjendused 661 ja 662).“

74 Lõpuks hindas Üldkohus „eesmärgil põhineva piirangu“ olemasolu käesolevas asjas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 266–333.

75 Selles kontekstis asus ta kohtuotsuse punktis 268 muu hulgas seisukohale, et isegi kui eeldada, et vaidlusaluse lepingu ulatus kattus Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide ulatusega, tuleb järeldada, et Alpharma kontsern loobus vastupidise makse eest võimalusest siseneda turule tsitalopraamiga, mis on toodetud Cipla protsessi abil, mida peeti sellisest patendist tulenevaid õigusi rikkuvaks, mille puhul oli realistlikud võimalused, et patent tühistatakse, samas kui see võimalus oli tegelik ja konkreetne Alpharma kontserni jaoks, mistõttu oli makse tema valikul hagist loobuda otsustav.

76 Kohtuotsuse punktides 277–279 keeldus Üldkohus vaidlusalust lepingut kvalifitseerimast kompromissikokkuleppeks. Selleks tuletas ta esiteks meelde Euroopa Kohtu praktikat, mille kohaselt ei ole kokkulepe kaitstud konkurentsiõiguse eest pelgalt asjaolu tõttu, et kokkulepe puudutab patenti või kokkuleppe eesmärk on kompromissi teel lahendada patendivaidlus. Teiseks leidis ta, et vaidlusaluse lepingu ulatus oli laiem kui Ühendkuningriigis esitatud patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi ulatus ja selle hagi menetlemine oli lepingu kehtivuse ajaks üksnes peatatud, ning see välistas, et see leping vaidluse lõpetab.

77 Selleks et lükata tagasi apellantide argumendid, mille kohaselt ei tõendanud komisjon kindlalt, et Alpharma kontsern võidaks Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentidega seotud võimaliku kohtuvaidluse, otsustas Üldkohus kohtuotsuse punktis 287, et ei olnud sugugi vajalik, et komisjon tõendab kindlalt, et Alpharma kontsern oleks kohtuvaidluse teed minnes võidu saavutanud.

78 Mis puudutab makse suurust, mille Lundbeck Alpharma kontsernile tegi, siis märkis Üldkohus eelkõige vastavalt kohtuotsuse punktides 296 ja 298, et komisjon täheldas õigesti, et makse suurus oli seotud Alpharma kontserni oodatud kasumiga ja see oli tema jaoks kindel tulu, samas kui turule sisenemisest saada võidav tulu oli ebakindel.

79 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 301–310 asus Üldkohus seisukohale, et komisjon samastas põhjendatult käesoleva juhtumi asjaolud selle kohtuasja asjaoludega, milles tehti 20. novembri 2008. aasta kohtuotsus Beef Industry Development Society ja Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643).

80 Kohtuotsuse punktides 311–326 keeldus Üldkohus nõustumast ka apellantide argumentidega, mille kohaselt ei saanud vaidlusalust lepingut kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ varasema juhtumi puudumise tõttu ja seda liiki lepingutega seotud õiguskindlusetuse tõttu.

81 Selleks tuletas ta kohtuotsuse punktides 315–317 kõigepealt meelde Euroopa Kohtu praktikat, mis käsitleb konkurentsiõiguse kohaldamist intellektuaalomandiõiguste spetsiifilises valdkonnas. Seejärel tõdes ta kohtuotsuse punktis 318, et nii Lundbeck kui ka Alpharma kontsern olid teadlikud, et nende tegevus võis vähemalt olla problemaatiline konkurentsiõiguse seisukohast. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 319 ja 320–325 leidis ta vastavalt, et ei ole nõutav, et komisjon oleks sama liiki kokkuleppeid juba kritiseerinud, selleks et kokkuleppe saaks lugeda „eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks“, ning et KFST 28. jaanuari 2004. aasta pressiteade (edaspidi „KFST pressiteade“), millele apellandid viitasid, ei takistanud käesolevas asjas selleks kvalifitseerimist. Seejärel vaidlustatud kohtuotsuse punktis 326 järeldas ta, et „juba vaidlusaluse lepingu sõlmimise ajal oli teada, et patendiomanikul ei olnud õigust maksta potentsiaalsele konkurendile, et ta loobuks mitmest või lausa kõigist tegelikest ja konkreetsetest võimalustest siseneda turule vastutasuna patendiomaniku makstud summa eest, mis oli kindlaks määratud, võttes arvesse tulu, mida konkurent lootis turule sisenemise korral saada“.

Poolte argumendid

82 Kolmandas väites, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 248–333 vastu, leiavad apellandid, et Üldkohus rikkus õigusnormi, nõustudes 11. septembri 2014. aasta kohtuotsust CB *vs.* komisjon (C-67/13 P, EU:C:2014:2204) eirates, et vaidlusalune leping on „eesmärgil põhinev piirang“.

83 Esimesena, nimetatud kohtuotsuse punktides 57 ja 58 märgib Euroopa Kohus väidetavalt, et „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimine nõuab, et konkurentsi kahjustatakse suure tõenäosusega, mida tuleb hinnata kitsendavalt, kuna see jätab kostjad ilma põhilistest menetluslikest tagatistest, ning see ei tohi viia selliste kokkulepete keelamiseni, mis võivad osutuda konkurentsi soodustavaks. Käesolevas asjas kritiseerivad apellandid vaidlustatud kohtuotsuse punkti 287, milles Üldkohus väidetavalt järeldas asjaolust, et Alpharma kontsern oli Lundbecki potentsiaalne konkurent, mida ta ei olnud, et vaidlusalune leping võis suure tõenäosusega konkurentsi piirata. Ent kui isegi eeldada, et Alpharma kontsern oli Lundbecki potentsiaalne konkurent, ei võimaldaks see järeldada mitte seda, et vaidlusalune leping võis suure tõenäosusega konkurentsi piirata, vaid üksnes seda, et oli tõenäoline, et see piirab konkurentsi.

84 Sellega seoses väidavad apellandid, et tingimata oli vaja välja selgitada „vastupidine stsenaarium“, st kindlaks teha, mis oleks juhtunud, kui vaidlusalust lepingut ei oleks olnud. Seega selle tõendamiseks, et vaidlusalune leping võis tekitada konkurentsile negatiivseid tagajärgi suure tõenäosusega, oleks komisjon pidanud kindlaks tegema, et kui vaidlusalust lepingut ei oleks olnud, oleks olnud väga tõenäoline, et Alpharma kontsern võidab Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentidega seotud kohtuvaidluse või ta sõlmib vaidlusalusest lepingust vähem piirava kokkuleppe, mis võimaldab tal varem turule siseneda. Ent isegi kui nõustuda Alpharma kontserni edu väljavaadetega, nagu Lundbeck neid hindas – st 50%–60% tõenäosus, et Ühendkuningriigis Lundbecki patent protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse kristallimist, tühistatakse –, ei võimalda see asuda seisukohale, et vaidlusalune leping võis suure tõenäosusega konkurentsi piirata, seda enam, et Alpharma kontsern avastas väga hilja, et tema toode rikub patendist tulenevaid õigusi, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 119–121.

85 Veel on apellandid arvamusel, et Üldkohtu lahendus võib osutuda absurdseks, kui hiljem tuvastatakse, et Lundbecki uued protsessi hõlmavad patendid olid kehtivad. Nimelt oleksid kõnealused lepingud ikkagi eesmärgil põhinev piirang, isegi kui asjaomane patent loetakse hiljem kehtivaks ja patendist tulenevaid õigusi rikkuvate toodete müük ebaseaduslikuks.

86 Teisena väidavad apellandid, et 11. septembri 2014. aasta kohtuotsuses CB *vs.* komisjon (C-67/13 P, EU:C:2014:2204) toonitas Euroopa Kohus, kui oluline on vaidlusaluse lepinguga analoogset laadi kokkulepete osas omandatud kogemus. Ent vaidlustatud kohtuotsuse punktides 311–326 lükkas Üldkohus vääralt tagasi argumendi, mille kohaselt ei olnud vaidlusaluse lepingu „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimine asjakohane, kuna puudub kogemus patendivaidluste selliste kompromissikokkulepetega lahendamise valdkonnas, milles on ette nähtud vastupidised maksed. Selliselt toimides eitas ta vaidlusaluse lepingu spetsiifilisust sellise Euroopa otsustus- ja kohtupraktika seisukohast, mis käsitleb konkurentsiõigust seoses intellektuaalomandiõigustega, ning jättis ka arvesse võtmata õiguskirjanduses väga erinevaid seisukohti seda liiki kokkulepete küsimuses. Lisaks väidavad apellandid, et Üldkohus ei saanud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 318 järeldada, et vaidlusalune kokkulepe oli „eesmärgil põhinev piirang“ põhjusel, et Lundbeck ja Alpharma kontsern olid teadlikud, et nende leping võis olla problemaatiline konkurentsiõiguse seisukohast või et selle kohta on küsitud õigusnõustaja arvamust. Veel väidavad apellandid, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 319 ei saanud Üldkohus mõiste „eesmärgil põhinev piirang“ kitsa tõlgendamise nõuet rikkumata leida, et kokkumängu üldise vormi osas omandatud kogemus võimaldas käesolevas asjas kasutada seda kvalifikatsiooni, kuna patendivaidluste lahendamise kompromissikokkulepped, mis näevad ette vastupidised maksed, on spetsiifilised ja asetsevad konkurentsiõiguse ja patendiõiguse ristumiskohas ning mis lisaks erinevad oluliselt nendest, mida käsitleti 20. novembri 2008. aasta kohtuotsuses Beef Industry Development Society ja Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643), millele Üldkohus viitas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 301–310. Nimelt võib vaidlusalune leping olla seletatav Lundbecki õiguspärase sooviga kaitsta end õigusi rikkuva ravimite sisenemise eest tema turule ning sellest tulenevate tagajärgede eest ning Alpharma kontserni õiguspärase sooviga vältida tema sellise turule sisenemise rahalisi ja õiguslikke tagajärgi, mille õigusvastasus avastati hilja, ja hallata patendist tulenevaid õigusi rikkuvate toodete suurt varu. Apellandid heidavad veel Üldkohtule ette seda, et ta ei võtnud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 320, 321 ja 325 arvesse KFST pressiteadet, mille kohaselt olid kõnealused lepingud „õiguslikult hallis tsoonis“, ega komisjoni kahtlusi nende lepingute kvalifitseerimise küsimuses; see põhjendas sektoripõhist uurimist, mille tulemusel komisjon leidis, et selliseid kokkuleppeid tuleb analüüsida juhtumipõhiselt, võttes arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid. Ent sellised asjaolud ei võimalda järeldada, nagu tegi Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 326, et vaidlusaluse lepingu võis kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“.

87 Neljandas väites, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 160–247 vastu, väidavad apellandid, et Üldkohus rikkus õigusnormi ja süütuse presumptsiooni põhimõtet, kui ta jättis analüüsimata, kas komisjon tõendas oma kinnitusi, mille kohaselt esiteks ületasid vaidlusaluses lepingus kehtestatud piirangud Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide raamistiku ning teiseks võttis Alpharma kontsern lepingulise kohustuse mitte müüa tsitalopraami, mis on toodetud protsessi abil, mis ei riku nendest patentidest tulenevaid õigusi; apellandid väitsid seda ometi oma esimeses tühistamisväites. Selliselt toimides vabastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 162 komisjoni temal lasuvast tõendamiskoormisest ning järelikult pööras tõendamiskoormise ümber, kohustades kohtuotsuse punktides 162–243 apellante tõendama, et sellise tsitalopraami müügi piiranguid ei olnud, mis ei riku patentidest tulenevaid õigusi.

Euroopa Kohtu hinnang

88 Kõigepealt tuleb märkida, et neljandas väites heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et ta rikkus süütuse presumptsiooni põhimõtet ja pööras tõendamiskoormise ümber, lükates tagasi tühistamishagi põhjendamiseks esitatud esimese väite, mille kohaselt on tehtud ilmne hindamisviga seoses vaidlusaluse lepingu ulatusele komisjoni antud tõlgendusega.

89 Sellega seoses nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 157, et apellandid väitsid esimeses väites, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui ta leidis, et vaidlusaluse lepinguga kohustus Alpharma kontsern mitte müüma mis tahes geneerilist tsitalopraami asjaomasel perioodil, sest komisjonil ei olnud selle kohta tõendeid.

90 Kohtuotsuse punktidest 244–247 nähtub samuti, et Üldkohus leidis, et komisjon tõendas õiguslikult piisavalt, et vaidlusaluse lepingu grammatiline, kontekstipõhine ja teleoloogiline tõlgendamine võimaldas järeldada, et kohustused, mille Alpharma kontsern võttis lepingu punkti 1.1 alusel, ei piirdunud tsitalopraamiga, mis on toodetud protsesside abil, mille puhul see kontsern ja Lundbeck olid nõus, et need rikkusid Lundbecki uutest protsessi hõlmavatest patentidest tulenevaid õigusi, lükates kohtuotsuse punktides 162–243 üksteise järel tagasi kõik apellantide argumendid, mis puudutasid vaidlusaluse lepingu sõnastust, lepingu sõlmimise asjaolusid ja lepingu sõlmimisest hilisemaid sündmusi.

91 Seega piirduvad apellandid oma neljandas väites sellega, et paluvad Euroopa Kohtul hinnata uuesti kõiki Üldkohtule vaidlusaluse lepingu ulatuse kohta esitatud faktilisi asjaolusid ja tõendeid.

92 Sellega seoses ilmneb ELTL artiklist 256 ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust, et apellatsioonkaebus piirdub õigusküsimustega. Seega on Üldkohtul ainupädevus tuvastada ja hinnata asjakohaseid fakte ning hinnata tõendeid. Välja arvatud juhul, kui kohtule esitatud faktilisi asjaolusid ja tõendeid on moonutatud, ei ole kõnealuste faktide ja tõendite hindamine seega niisugune õigusküsimus, mis kuulub Euroopa Kohtu poolt apellatsiooni korras läbivaatamisele.

93 Apellandid aga ei ole väitnud ega veelgi vähem tõendanud, et Üldkohus moonutas faktilisi asjaolusid või tõendeid.

94 Lisaks ei tähenda see, et Üldkohus ei nõustunud nende argumentidega, nagu väidavad apellandid, et ta rikkus süütuse presumptsiooni põhimõtet või pööras tõendamiskoormise ümber, vaid ainult seda, et ta leidis, et nende esitatud argumendid ei olnud piisavalt veenvad.

95 Seetõttu tuleb neljas väide vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

96 Kolmanda väite kohta tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtul on juba olnud võimalus täpsustada, nagu Üldkohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 252–254 ja 256, et mõistet „eesmärgil põhinev piirang“ tuleb tõlgendada kitsalt ja seda võib kohaldada ainult teatud ettevõtjatevaheliste kokkulepete suhtes, millest iseenesest ning nende tingimuste sisu, nendega taotletavaid eesmärke ja nende majanduslikku ja õiguslikku konteksti arvestades ilmneb, et need kahjustavad konkurentsi piisaval määral, selleks et saaks asuda seisukohale, et nende tagajärgede kontrollimine ei ole vajalik, kuna ettevõtjatevahelise koostöö teatud vorme võib juba nende laadi tõttu pidada tavapärase konkurentsi nõuetekohast toimimist kahjustavaks (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 67 ja seal viidatud kohtupraktika).

97 Mis puudutab kokkuleppeid, mis on sarnased üldkasutatavaks muutunud toimeaine valmistamisprotsessi hõlmavat patenti puudutavate vaidluste lahendamise kompromissikokkuleppega, mis on sõlmitud originaalravimite tootja ja mitme geneeriliste ravimite tootja vahel ja mille tagajärjel lükkub geneeriliste ravimite turuletulek edasi vastutasuks rahaliste või mitterahaliste väärtuste ülekannetele esimeselt teistele, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et selliseid kokkuleppeid ei saa kõikidel juhtudel pidada „eesmärgil põhinevateks piiranguteks“ ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 84 ja 85).

98 Kuid kokkulepe tuleb kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ juhul, kui asjaomase kompromissikokkuleppe analüüsimisel ilmneb, et kokkuleppes ette nähtud väärtuse ülekandmine on seletatav üksnes nii patendiomaniku kui ka väidetava rikkuja ärihuviga mitte konkureerida võrdsetel alustel, kuna kokkulepped, millega konkurendid teadlikult asendavad konkurentsiriskid omavahelise praktilise koostööga, on ilmselgelt kvalifitseeritavad „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 83 ja 87).

99 Selle analüüsimiseks tuleb igal üksikjuhtumil hinnata, kas geneeriliste ravimite tootjatele originaalravimite tootja tehtud väärtuste ülekannete positiivne jääk on piisavalt suur, et tõepoolest ajendada geneeriliste ravimite tootjaid loobuma asjaomasele turule sisenemisest ning seega originaalravimite tootjaga võrdsetel alustel konkureerimast, ilma et oleks nõutav, et positiivne jääk peaks tingimata olema suurem kasumist, mida geneeriliste ravimite tootja oleks saanud, kui ta oleks patendivaidluse võitnud (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 93 ja 94).

100 Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud kohtuotsusest ja eeskätt punktidest 261, 263, 268, 296, 298 ja 326 kõigepealt, et vaidlusaluses lepingus oli kehtestatud Alpharma kontserni kohustus lepingu kehtivuse ajal turule mitte siseneda, mille vastutasuks tegi Lundbeck talle makseid, mille suurus oli seotud Alpharma kontserni oodatud kasumiga. Samuti märkis Üldkohus, et kui eeldada, et seda summat tuleb vähendada alla 10 miljoni dollari, mille võttis arvesse komisjon, oleks see sellegipoolest Alpharma kontserni jaoks kindel tulu, kuna tulu, mis võidakse turule sisenemisest saada, oli ebakindel.

101 Kohtuotsuse punktides 278 ja 279 asus Üldkohus seejärel seisukohale, et vaidlusaluse lepingu ulatus oli laiem kui Ühendkuningriigis esitatud patendist tulenevate õiguste rikkumise hagil, mis puudutas konkreetselt tablette, mille Alpharma kontsern oli juba kätte saanud või tellinud, ja mille menetlemise vaidlusalune leping pealegi üksnes peatas, seda kinnitab Lundbecki avaldus, mida on vaidlusaluses otsuses korratud ja mille kohaselt ei lõpetanud see leping vaidlust.

102 Selliselt toimides nõustub Üldkohus vaidlustatud otsuses komisjoni antud hinnanguga, mida on meelde tuletatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 262 ja mille kohaselt sisuliselt muutis vaidlusalune leping ebakindluse seoses Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentidega seotud kohtuvaidluste tulemusega kindlaks teadmiseks, et Alpharma kontsern turule ei sisene, isegi kui see kontsern ei sõlminud seda lepingut asjaomaste protsessi hõlmavate patentide eeliste analüüsimise tulemusel, vaid pigem ette nähtud vastupidisete maksete suuruse tõttu, mis ajendas teda turule sisenemiseks tehtavaid pingutusi mitte jätkama.

103 Seega, ilma et oleks vaja kindlaks teha, kas Üldkohus võis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 301–310 õigesti samastada vaidlusaluse lepingu kokkulepetega, millega oli tegemist kohtuasjas, milles tehti 20. novembri 2008. aasta kohtuotsus Beef Industry Development Society

ja Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643), tuleb asuda seisukohale, et Üldkohus järeldas õigusnormi rikkumata, et vaidlusalune leping on kvalifitseeritav „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses.

104 Seda hinnangut ei sea kahtluse alla apellantide esitatud argumendid.

105 Esimesena ei ole apellantidel alust Üldkohtule ette heita, et ta otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 287, et komisjon pidi objektiivselt hindama Alpharma kontserni tegelikke võimalusi saavutada võit Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentidega seotud kohtuvaidluse korral.

106 Sellega seoses nähtub kohtuasjas C-591/16 P, Lundbeck *vs.* komisjon täna kuulutatud kohtuotsuse punktist 60 ja kohtuasjas C-588/16 P, Generics (UK) *vs.* komisjon täna kuulutatud kohtuotsuse punktist 80, et sarnaselt selle hindamisele, kas sellise kompromissikokkuleppe nagu vaidlusaluse lepingu poolte vahel on potentsiaalne konkurentsisuhe (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 50), ei ole protsessi hõlmava patendi tugevuse või selle hindamine, kui suur on kompromissikokkuleppe ühe või teise poole väljavaade edule, selle kokkuleppe „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimisel asjakohane, kui on tuvastatud, nagu nähtub sisuliselt vaidlustatud kohtuotsuse punktist 346, et geneeriliste ravimite tootjat ajendas turule sisenemast loobuma väljavaade, et originaalravimite tootja kannab talle üle väärtused (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 89).

107 Nimelt oleneb vaidlusaluse lepingu „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimine ainult sellest, kas selle lepingu pooled asendasid teadlikult konkurentsiriskid omavahelise praktilise koostööga, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 98.

108 Teisena ei saa apellandid samuti Üldkohtule ette heita, et ta kvalifitseeris vaidlusaluse lepingu „eesmärgil põhinevaks piiranguks“, kuigi leping oli vastus nii Alpharma kontserni kui ka Lundbecki põhjendatud mureküsimustele selles mõttes, et see võimaldas sellel kontsernil vältida õigusvastase turule sisenemise rahalisi ja õiguslikke tagajärgi ning hallata suurt patendist tulenevaid õigusi rikkuvate toodete varu ning Lundbeckil kaitsta end protsessi hõlmava patendi omaniku ja geneeriliste ravimite tootjate riskide asümmeetria vastu.

109 Üldkohus otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 277 ja 317 õigesti, et esiteks ei ole kokkulepe kaitstud konkurentsiõiguse eest pelgalt asjaolu tõttu, et kokkulepe puudutab patenti või kokkuleppe eesmärk on kompromissi teel lahendada patendivaidlus (vt selle kohta 27. septembri 1988. aasta kohtuotsus Bayer ja Maschinenfabrik Hennecke, 65/86, EU:C:1988:448, punkt 15), ning teiseks, et konkurentsi piiramist võib kokkuleppe eesmärgiks pidada isegi siis, kui selle ainus eesmärk ei ole konkurentsi piiramine, vaid sellel on ka teisi, õiguspäraseid eesmärke (20. novembri 2008. aasta kohtuotsus Beef Industry Development Society ja Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, punkt 21).

110 Lisaks asjaolu, et konkurentsivastase tegevuse rakendamine võib ettevõtja jaoks olla kõige kasumlikum või vähem riskantne lahendus, ei välista samuti kvalifitseerimist „eesmärgil põhinevaks piiranguks“.

111 Täpsemalt on Euroopa Kohtul juba olnud võimalus keelduda jätmast „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimata sellised kokkulepped nagu vaidlusalune leping, põhjendusel et kahjuhüvitis, mis originaalravimite tootjatele võidakse välja mõista geneeriliste ravimite turule õigusvastase sisenemise korral, on sageli oluliselt väiksem originaalravimite tootjate kantud

kahjust, kuna seadusest tulenevate nõuete järgimise peavad tagama ametiasutused, mitte erakapitalil põhinevad ettevõtjad (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 88).

112 Seega ei võimalda huvid, millele apellandid viitavad, lepingut, mille puhul on käesoleva kohtuotsuse punktis 103 tuvastatud, et see on konkurentsi piisavalt kahjustav, et see kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“, selle kvalifikatsiooni alt välja jätta.

113 Kolmandana ei saa apellandid põhjendatult Üldkohtule ette heita, et ta nõustus, et vaidlusalusel lepingul on konkurentsivastane eesmärk, analüüsimata „vastupidist stsenaariumi“.

114 Nimelt, nagu nähtub kohtuasjas C-591/16 P, Lundbeck *vs.* komisjon täna kuulutatud kohtuotsuse punktist 139, võimaldab see analüüs hinnata kokkumängu mõju ELTL artikli 101 seisukohast, kui tegevuse analüüs ei too ilmsiks konkurentsi piisavat kahjustamist määral, mis võimaldaks selle kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 115 ja 118 ning seal viidatud kohtupraktika).

115 Nagu Euroopa Kohus otsustas kohtuasjas C-591/16 P, Lundbeck *vs.* komisjon täna kuulutatud kohtuotsuses (punkt 140), et mitte eitada selget vahet mõistetel „eesmärgil põhinev piirang“ ja „tagajärgedel põhinev piirang“, mis tuleneb ELTL artikli 101 lõike 1 sõnastusest endast (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 63), ei ole „vastupidise stsenaariumi“ analüüs, mille eesmärk on tuua ilmsiks teatud kokkumängu tagajärjed, kokkumängu „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimiseks järelikult kohustuslik.

116 Lisaks, nagu nähtub kohtuasjas C-601/16 P, Arrow Group ja Arrow Generics *vs.* komisjon täna kuulutatud kohtuotsusest (punkt 86), ei ole hinnangul, mis tuleb anda vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktidele 98 ja 99 selleks, et kindlaks teha, kas selline kokkulepe nagu vaidlusalune leping on kvalifitseeritav „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ või mitte, kuidagi eesmärk teha kindlaks ja mõõta tegevuse konkurentsivastast mõju, vaid üksnes kindlaks määrata selle objektiivne raskus, mis just nimelt võib põhjendada seda, et selle mõju ei ole vaja hinnata.

117 Nagu on märgitud kohtuasjas C-591/16 P, Lundbeck *vs.* komisjon täna kuulutatud kohtuotsuse punktis 131 ja kohtuasjas C-601/16 P, Arrow Group ja Arrow Generics *vs.* komisjon täna kuulutatud kohtuotsuse punktis 87, ei tähenda asjaolu, et see hinnang tuleb vajaduse korral anda, analüüsides üksikasjalikult kokkulepet ja seda, kui stimuleeriv on selles ette nähtud väärtuste ülekandmise mõju, aga ka selle eesmärke ning majanduslikku ja õiguslikku konteksti, samuti selle kokkuleppe konkurentsivastase mõju hindamist turule. See eeldab üksnes keeruliste kokkulepete endi kõikehõlmavat ja põhjalikku hindamist, et mitte ainult välistada kvalifitseerimine „eesmärgil põhinevaks piiranguks“, kui tekib kahtlus, kas kokkulepped on konkurentsi piisavalt kahjustavad, vaid ka selle vältimiseks, et kokkulepped võivad selle kvalifikatsiooni alt välja jääda ainult nende keerukuse tõttu, kuigi nende analüüs näitab, et objektiivselt on need konkurentsile piisavalt kahjulikud.

118 Neljandana ei saa apellandid tulemuslikult tugineda asjaolule, et käesolevas asjas puudus pretsedent, mis on kohtupraktikas nõutav, selleks et vaidlusalune leping kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“.

119 Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 319 õigesti märkis, ei ole seejuures nõutav, et komisjon oleks vaidlusaluse lepinguga sama liiki kokkuleppeid juba kritiseerinud, selleks et need saaks lugeda eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks, isegi kui need on sõlmitud sellises spetsiifilises valdkonnas nagu intellektuaalomandi õiguste valdkond.

120 Kokkuleppe „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimisel on olulised ainult kokkuleppe tunnused (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 84 ja 85), millest tuleb vajaduse korral kokkuleppe, selle eesmärkide ja selle majandusliku ja õigusliku konteksti üksikasjaliku analüüsi tulemusel järeldada, et see võib olla konkurentsi eriti kahjustav.

121 Ent vaidlusalune leping, mis võimaldas Alpharma kontserni turule sisenemise edasi lükata ja millega kaasnesid maksed, mille Lundbeck kontsernile tegi ja mis oma suuruse tõttu ajendasid kontserni mitte jätkama oma turule sisenemiseks tehtavaid pingutusi, kuulub selliste tegevuste rühma, mis on konkurentsi eriti kahjustavad.

122 Viiendana ei saa apellandid Üldkohtule põhjendatult ette heita, et ta asus seisukohale, et KFST pressiteade ei takistanud vaidlusaluse lepingu kvalifitseerimist „eesmärgil põhinevaks piiranguks“.

123 Nimelt, nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 320–324, kuigi pressiteates kajastati komisjoni seisukohta kõnealuste lepingute konkurentsivastasuse küsimuses, siis lisaks asjaolule, et see seisukoht avaldati esialgse hinnangu tulemusel, ei väljendatud seda mitte otse komisjonilt või tema teenistustelt pärit pressiteates, vaid liikmesriigi konkurentsiasutuse teates, mis ei saanud apellantides tekitada õiguspärast ootust selle suhtes, et nende tegevus ei riku ELTL artiklit 101.

124 Lisaks nähtub vaidlustatud kohtuotsuse samadest punktidest, et KFST märkis selles teates, et komisjoni seisukoht põhines eelkõige Lundbecki tehtud maksete suurusel, ning et kõik kokkulepped, mille eesmärk on osta konkurent turult välja, on konkurentsivastased.

125 Seega arvestades neid asjaolusid, võis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 326 vaidlusaluse lepingu KFST pressiteatele vaatamata õigesti kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“.

126 Kuuendana heidavad apellandid vääralt Üldkohtule ette seda, et ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 318 võttis tegurina, mis põhjendas lepingu kvalifitseerimist „eesmärgil põhinevaks piiranguks“, arvesse asjaolu, et Alpharma kontsern ja Lundbeck olid teadlikud, et vaidlusalune leping võis olla konkurentsiõiguse seisukohast problemaatiline, ning asjaolu, et lepingu kohta küsiti õigusnõustaja arvamust.

127 See tuleneb nimelt vaidlustatud kohtuotsuse punkti 318 valest mõistmisest. Selles punktis esitatud Üldkohtu kaalutlus kuulub konteksti, milles Üldkohus analüüsis apellantide argumente, mille kohaselt valitseb selliste kokkulepete nagu vaidlusalune leping konkurentsivastasuse küsimuses väidetavalt õiguskindlusetus. Üldkohus piirdus selles sisuliselt tõdemusega, et vaatamata väidetavale õiguskindlusetusele olid nii Lundbeck kui ka Alpharma kontsern teadlikud sellest, et nende tegevus võis vähemalt olla konkurentsiõiguse seisukohast problemaatiline.

128 Eeltoodut arvestades tuleb kolmas väide vastuvõetamatuse tõttu ja neljas väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Viies väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

129 Tühistamishagi raames esitatud viiendas väites kinnitavad apellandid, et komisjon rikkus nende kaitseõigusi, kui jättis nad mõistliku aja jooksul teavitamata neid puudutava uurimise olemasolust ja vastuväidetest, millele ta nende vastu tugines, ning seetõttu ei olnud neil süüst vabastavaid tõendeid.

130 Selle väite tagasilükkamiseks tuletas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 353–358 meelde kohtupraktikat, mis käsitleb mõistliku aja järgimist haldusmenetluses konkurentsipoliitika valdkonnas ning mõistliku aja järgimata jätmise tõttu kaitseõiguste rikkumise tuvastamise korda, viidates eelkõige 21. septembri 2006. aasta kohtuotsuse Technische Unie *vs.* komisjon (C-113/04 P, EU:C:2006:593) punktidele 42, 43 ja 54 ning 29. märtsi 2011. aasta kohtuotsuse ArcelorMittal Luxembourg *vs.* komisjon ja komisjon *vs.* ArcelorMittal Luxembourg jt (C-201/09 P ja C-216/09 P, EU:C:2011:190) punktidele 118 ja 120–122.

131 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 360 ja 361 leidis Üldkohus kõigepealt, et vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisega päädinud haldusmenetluse esimeses ega teises staadiumis mõistlikku aega ei ületatud.

132 Kohtuotsuse punktis 362 otsustas ta seejärel, et „kuivõrd hagejad rajavad oma väite kuupäevale, mil komisjon sai esimest korda vaidlusalusest lepingust teada, selle tõendamiseks, et ta rikkus oma kohustust võtta otsus vastu mõistliku aja jooksul ja seega rikkus nende kaitseõigusi, tuleb rõhutada, et sellist lähenemist ei järgita sugugi kohtupraktikas, kus kasutatakse lähtepunktina kuupäeva, mil võetakse esimesed meetmed, mis lähtuvad eeldusest, et rikkumine on toime pandud“.

133 Lõpuks, haldusmenetluse mõistliku aja põhimõtte rikkumise välistamiseks märkis ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 367–371 järgmist:

> „367 […] olgu märgitud, et hagejad piirduvad viitega kolme kategooria dokumentide kaotsiminekule, st vaidlusaluseid lepinguid puudutavad eelnõud ja kommentaarid, nt [Alpharma kontserni töötaja] 20. veebruari 2002. aasta e-kirjas nimetatud eelnõu, tsitalopraami puudutavad tegevuskavad ja nende kontsernivälise nõustaja dokumendid.
>
> 368 Sellega seoses, kui eeldada, et oma kinnitustega täitsid hagejad [vaidlustatud kohtuotsuse] punktis 357 meenutatud kohtupraktikas nõutud täpsuse ja spetsiifilisuse tingimused, tuleb tõdeda, et arvestades KFST pressiteadet ja komisjoni algatatud sektoripõhist uurimist, oleks hoolas ettevõtja pidanud kõik dokumendid, mida tal võib konkurentsiõiguse rikkumise võimalikus menetluses enda kaitsmiseks vaja olla, alles hoidma vähemalt liidu õiguses kehtestatud maksimaalse aegumistähtaja möödumiseni (vt [vaidlustatud kohtuotsuse] punkt 363).
>
> 369 Ent hoolsus kuulub tingimuste hulka, mis on kohtupraktikas (vt [vaidlustatud kohtuotsuse] punkt 358) nõutud selleks, et pool saaks tulemuslikult tugineda kaitseõiguste rikkumisele menetluse väidetavalt ebamõistliku kestuse tõttu.

370 Kuna hagejad ei ole dokumentide kaotsimineku põhjendamiseks selgitanud muude eriliste sündmuste asetleidmist peale pelga aja möödumise, ei saa nende argumendiga nõustuda.

371 Mis puudutab konkreetselt Alpharma kontserni välise nõustaja dokumente, mille ta väidetavalt hävitas 2007. aastal kooskõlas Taani advokatuuri regulatsiooniga, siis tuleb märkida, et hagejad ei esitanud rohkem täpsustusi selle regulatsiooni kohta ning et igal juhul, kui nad oleksid olnud hoolsad, oleksid nad ise nende dokumentide koopiad võinud alles hoida.“

Poolte argumendid

134 Viiendas väites, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 361–364 ja 366–371 vastu, väidavad apellandid esiteks, et Üldkohus rikkus uurimise kestuse hindamisel õigusnormi ning nende kaitseõigusi vastuolus 15. juuli 2015. aasta kohtuotsuse SLM ja Ori Martin *vs.* komisjon (T-389/10 ja T-419/10, EU:T:2015:513) punktiga 341. Ta võttis vääralt arvesse ainult perioodi, mis järgnes Alpharma kontsernile nende meetmete teatavakstegemisele, mis näitasid, et talle heideti rikkumist ette, st Alpharma LLC puhul aastat 2010 ja Xellia puhul aastat 2011, mitte aga kuupäeva, mil komisjon sai rikkumise kohta teavet, st 2003. aasta oktoobrit, mis on aeg, mil KFST edastas komisjonile teavet kõnealuste lepingute kohta. Selliselt toimides ei asunud ta seisukohale, et komisjon oli kohustatud esitama põhjused, miks see kestus ei olnud liiga pikk. Teiseks pani Üldkohus vääralt Alpharma kontsernile tugevdatud kohustuse säilitada dokumendid perioodi kohta, mis oli varasem ajast, mil teda puudutavast uurimisest teavitati, vastuolus 16. juuni 2011. aasta kohtuotsusega Heineken Nederland ja Heineken *vs.* komisjon (T-240/07, EU:T:2011:284, punkt 301). Täpsemalt ei saanud ta asuda seisukohale, et Alpharma kontsernil lasus selline kohustus põhjusel, et komisjon uuris Lundbecki tegevust ja viis läbi sektoripõhise uurimise, kuigi ei ole tõendatud, et see kontsern oli nendest uurimistest teadlik.

Euroopa Kohtu hinnang

135 Apellatsioonkaebuse viies väide koosneb sisuliselt kahest osast.

136 Esimeses väiteosas ei ole apellandid nõus kuupäevaga, mida Üldkohus pidas menetluse mõistliku kestuse hindamisel kuupäevaks, mil algas komisjoni algatatud menetlus, mille tulemusel võeti vastu vaidlusalune otsus.

137 Käesoleva väite teises osas heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et ta keeldus tuvastamast, et menetluse ebamõistliku kestuse tõttu on rikutud nende kaitseõigusi, põhjusel et nad ei täinud oma hoolsuskohustust, millest tulenevalt oleksid nad pidanud säilitama kõik dokumendid, mida neil on selles menetluses kaitse tagamiseks vaja.

138 Seoses käesoleva väite esimese osaga tuleb märkida, nagu meenutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 356, et mõistliku aja põhimõtte kohaldamisel tuleb eristada kahte komisjoni haldusmenetluse staadiumi, nimelt vastuväiteteatisele eelnevat uurimise staadiumi ja ülejäänud haldusmenetluse staadiumi, millest esimene kestab ajast, mil komisjon võtab esimesed meetmed, mis lähtuvad eeldusest, et ettevõtja on rikkumise toime pannud, kuni vastuväidetest teatamiseni, ning teine vastuväidetest teatamisest kuni komisjoni lõpliku otsuse vastuvõtmiseni (vt selle kohta 21. septembri 2006. aasta kohtuotsus Technische Unie *vs.* komisjon, C-113/04 P, EU:C:2006:593, punktid 42 ja 43).

139 Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 359 ja 361, et esimesed meetmed, mis olid seotud komisjoni etteheitega Zoetisile, nüüd Alpharma LLC, ja Xelliale, võeti vastavalt 19. märtsil 2010 ja 14. märtsil 2011. Ent apellandid ei väida ega veelgi vähem tõenda, et need kuupäevad on selle tulemus, et faktilisi asjaolusid on moonutatud, eelkõige põhjusel, et kõnealuste lepingute kohta 2003. aasta oktoobris KFST edastatud teabe saamine komisjoni poolt või mis tahes komisjoni hilisem toiming, millele on viidatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 359, lähtus komisjoni etteheitest Alpharma kontsernile.

140 Seega otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 361 õigusnormi rikkumata, et Zoetist ja Xelliat puudutava menetluse esimene staadium algas vastavalt 19. märtsil 2010 ja 14. märtsil 2011.

141 Käesoleva väite teise osaga seoses tuleb märkida, et Üldkohus keeldus kahel põhjusel nõustumast apellantide kinnitustega, mille kohaselt on rikutud nende kaitseõigusi vaidlusaluse lepingu sõlmimise ja vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise vahel möödunud pika aja tõttu, millest tulenevalt ei olnud neil võimalik üles leida teatavaid dokumente, mida nad oma kaitse seisukohast pidasid otsustavaks.

142 Esiteks otsustas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 367 esimesena, et apellandid viitasid üksnes kolme dokumentide kategooria kaotsiminekule, st vaidlusaluseid lepinguid puudutavad eelnõud ja kommentaarid, nt Alpharma kontserni töötaja 20. veebruari 2002. aasta e-kirjas nimetatud eelnõu, tsitalopraami puudutavad tegevuskavad ja kontsernivälise nõustaja dokumendid. Teisena leidis Üldkohus kohtuotsuse punktis 370, et apellandid ei esitanud nende dokumentide kaotsimineku põhjusena muid selgitusi eriliste sündmuste toimumise kohta peale pelga aja möödumise. Kolmandana leidis ta kohtuotsuse punktis 371, et mis puudutab Alpharma kontserni välise nõustaja dokumente, mille nõustaja väidetavalt hävitas 2007. aastal kooskõlas Taani advokatuuri regulatsiooniga, siis ei esitanud apellandid rohkem täpsustusi selle regulatsiooni kohta ning et igal juhul, kui nad oleksid olnud hoolsad, oleksid nad ise nende dokumentide koopiad võinud alles hoida.

143 Teiseks asus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 368 ja 369 seisukohale, et apellandid ei saanud väita, et nende kaitseõigusi on menetluse väidetavalt ebamõistliku kestuse tõttu rikutud, kuna nad ei täitnud oma hoolsuskohustust, nagu on meelde tuletatud 29. märtsi 2011. aasta kohtuotsuses ArcelorMittal Luxembourg *vs.* komisjon ja komisjon *vs.* ArcelorMittal Luxembourg jt (C-201/09 P ja C-216/09 P, EU:C:2011:190, punktid 120–122), millele on viidatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 358. Sellega seoses leidis Üldkohus, et arvestades KFST pressiteadet ja komisjoni algatatud sektoripõhist uurimist, oleks hoolas ettevõtja pidanud säilitama kõik dokumendid, mida tal võib konkurentsiõiguse rikkumise võimalikus menetluses enda kaitsmiseks vaja olla, vähemalt kuni liidu õiguses kehtestatud maksimaalse aegumistähtaja möödumiseni.

144 Selle Üldkohtu esitatud teise põhjuse kohta tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 368 ja 369 kohaldas Üldkohus kohtupraktikat, millel ei ole seost apellantide esitatud etteheitega, ning seetõttu pani ta apellantidele hoolsuskohustuse, mis tuleneb kohtupraktikast, mis ei ole nende olukorrale kohaldatav.

145 Samas kui esiteks tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 361 õigesti, et haldusmenetlus algas Zoetisi ja Xellia suhtes vastavalt 19. märtsil 2010 ja 14. märtsil 2011 ning see ei kestnud ebamõistlikult kaua, ning teiseks, et apellandid heitsid komisjonile ette – nagu nähtub kohtuotsuse punktist 349 ja nende tühistamishagist –, et ta teavitas neid 2003. aasta detsembris kõnealuste

lepingute kohta komisjoni algatatud menetlusest alles kaheksa-üheksa aastat pärast selle algust, mille tõttu ei olnud neil enam võimalik kokku koguda enda kaitseks vajalikke tõendeid, kohaldas Üldkohus otse kohtupraktikat, mis käsitleb kaitseõiguste rikkumist komisjoni haldusmenetluse esimese staadiumi ebamõistliku kestuse tõttu, ja eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 357, 358, 362 ja 369 viidatud 21. septembri 2006. aasta kohtuotsuse Technische Unie *vs.* komisjon (C-113/04 P, EU:C:2006:593) punkte 43, 54 ja 60–71 ning 29. märtsi 2011. aasta kohtuotsuse ArcelorMittal Luxembourg *vs.* komisjon ja komisjon *vs.* ArcelorMittal Luxembourg jt (C-201/09 P ja C-216/09 P, EU:C:2011:190) punkte 118–122.

146 Selliselt – ja kuigi komisjoni haldusmenetluse kestust ei ole vaidlustatud – asus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 368 ja 369 seisukohale, et ta peab Zoetisi ja Xellia kaitseõiguste rikkumise hindamiseks kontrollima, et need äriühingud täitsid tõepoolest oma hoolsuskohustust, mis vastavalt eelmises punktis viidatud kohtuotsustele lasub igal ettevõtjal, keda on teavitatud tema suhtes menetluse algatamisest.

147 Seega, kuigi apellandid heitsid komisjonile ette seda, et ta ei alustanud Zoetisi ja Xellia suhtes haldusmenetlust piisavalt vara, mis tõi kaasa nende kaitseõiguste rikkumise, tugineb Üldkohus nende vastu hoolsuskohustusele, mis tuleneb kohtupraktikast, mis on kohaldatav ainult komisjoni haldusmenetluse algatamisest hilisemale perioodile.

148 Nagu apellandid õigesti väidavad, rikkus Üldkohus järelikult õigusnormi.

149 Ent kui Üldkohtu lahendi põhjendustest ilmneb liidu õiguse rikkumine, kuid lahendi resolutsioon on muude õiguslike asjaoludega põhjendatud, siis ei saa selline rikkumine kaasa tuua kohtulahendi tühistamist ja selle põhjendused tuleb asendada (6. novembri 2018. aasta kohtuotsus Scuola Elementare Maria Montessori *vs.* komisjon, komisjon *vs.* Scuola Elementare Maria Montessori ja komisjon *vs.* Ferracci, C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, punkt 48).

150 Käesoleval juhul on see nii.

151 Kuigi on tõsi, et Üldkohus ei saanud apellantide vastu tugineda hoolsuskohustusele, mis on kohaldatav ettevõtjatele, kes on teistsuguses olukorras, nimelt olukorras, millega oli tegemist käesoleva kohtuotsuse punktis 145 viidatud kohtuotsustes, võis Üldkohus vähemalt käesolevas asjas sellegipoolest nende vastu tugineda erilisele vastutuskohustusele, mille kohaselt peavad nad kandma hoolt selle eest, et nende raamatupidamises või arhiivis oleksid hästi säilinud kõik nende tegevust kajastavad dokumendid muu hulgas selleks, et neil oleks hilisema kohtu- või haldusmenetluse korral olemas vajalikud tõendid.

152 Nimelt see, et 15. jaanuaril 2008 alustati määruse nr 1/2003 artikli 17 alusel sektoripõhist uurimist, mille eesmärk – nagu nähtub sisuliselt vaidlustatud kohtuotsuse punktist 22, vaidlusaluse otsuse põhjendusest 12 ning 15. jaanuari 2008. aasta otsuse farmaatsiasektorit puudutava uurimise algatamise kohta põhjendustest 3–5 – oli analüüsida ravimiettevõtjate vahel sõlmitud selliseid kokkuleppeid nagu protsessi hõlmavate patentide vaidluste lahendamise kompromissikokkulepped, et kindlaks teha, kas need rikuvad ELTL artikleid 101 ja 102, on esiteks asjaolu, mis ei saanud geneeriliste ravimite tootjatele, sh Zoetis ja Xellia, kelle puhul Üldkohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 189, et nad olid ravimisektori hästi informeeritud ja kogenud ettevõtjad, olla teadmata, ning teiseks asjaolu, millest tulenevalt oleksid nad pidanud võtma meetmeid vältimaks, et aja möödumise tõttu lähevad kaotsi tõendid, mida neil võib hilisema haldus- või kohtumenetluse korral vaja minna.

153 Nimelt nähtub määruse nr 1/2003 ettevalmistavatest materjalidest ja määruse artikli 17 lõike 1 esimesest lõigust selgelt, et sektoripõhised uurimised on vahend, mis võimaldab kinnitada konkurentsipiirangu eeldusi uurimistega hõlmatud sektoris.

154 Seega kui komisjon alustab selliseid uurimisi, peavad asjaomase sektori ettevõtjad, eriti need, kes on sõlminud kokkulepped, mida uurimise algatamise otsus sõnaselgelt puudutab, nagu see oli Zoetisi ja Xellia puhul, olema valmis, et tulevikus võidakse nende suhtes algatada individuaalsed menetlused, seda enam, et 15. jaanuari 2008. aasta otsuse farmaatsiasektorit puudutava uurimise algatamise kohta põhjenduses 8 on sõnaselgelt öeldud, et „[k]ui farmaatsiasektorit puudutav uurimine toob ilmsiks võimalike konkurentsivastaste kokkulepete või tegevuse või turgu valitseva seisundi olemasolu, võib komisjon […] kaaluda […] eraldi üksuste suhtes [uurimiste algatamist], mille tulemusel võidakse teha otsused [ELTL artikli 101 ja/või artikli 102 alusel]“.

155 Seega ilma, et oleks vaja kindlaks teha, kas Zoetis ja Xellia olid KFST pressiteatest teadlikud või mitte, tuleb asuda seisukohale, et arvestades eeltoodut ja seda, et komisjon algatas farmaatsiasektorit puudutava uurimise 15. jaanuaril 2008, st vähem kui neli ja pool aastat pärast vaidlusaluse lepingu kehtivuse lõppu, ei saa apellandid tulemuslikult väita, et see, et komisjon algatas Zoetisi ja Xellia suhtes haldusmenetluse hilja, rikkus nende kaitseõigusi ja vaidlusalune otsus tuleb tühistada.

156 Öeldu peab paika seda enam, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 371 märkis Üldkohus, ilma et apellandid käesolevas apellatsioonimenetluses sellele vastu vaidleksid, et „[m]is puudutab konkreetselt Alpharma kontserni välise nõustaja dokumente, mille ta väidetavalt hävitas 2007. aastal[, st enne kui komisjon algatas sektoripõhise uurimise] kooskõlas Taani advokatuuri regulatsiooniga, siis tuleb märkida, et hagejad ei esitanud rohkem täpsustusi selle regulatsiooni kohta ning et igal juhul, kui nad oleksid olnud hoolsad, oleksid nad ise nende dokumentide koopiad võinud alles hoida“.

157 Arvestades eespool toodut, tuleb viies väide tagasi lükata.

Kuues väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

158 Tühistamishagi põhjendamiseks esitatud kuuendas väites leidsid apellandid, et komisjon rikkus diskrimineerimiskeelu põhimõtet, kuna ta määras vaidlusaluse lepinguga seoses karistuse nii Alpharma kontserni emaettevõtjale A.L. Industrier ja kontserni tütarettevõtjale Xellia kui ka Alpharma kontserni vahetasandi emaettevõtjale Alpharma LLC, samas kui ühelt poolt Lundbecki ja teiselt poolt Merck KGaA ja Generics (UK) Ltd vahel sõlmitud lepinguga seoses määras ta karistuse ainult Mercki kontserni emaettevõtjale Merck ja Mercki kontserni tütarettevõtjale Generics (UK), mitte aga Merck kontserni vaheastme emaettevõtjale Merck Generics Holding GmbH.

159 Väite tagasilükkamiseks otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 387–392 järgmist:

„387 […] olgu märgitud, et asjaomasel perioodil moodustasid Alpharma ApS, Alpharma Inc. ja A.L. Industrier ühe ettevõtja, kuid [vaidlusaluse] otsuse vastuvõtmise ajal see enam nii ei olnud. Nimelt kuulusid sel ajal Xellia, kes on Alpharma ApS õigusjärglane, Zoetis, kes on Alpharma Inc. õigusjärglane, ja A.L. Industrier igaüks erinevatesse ettevõtjatesse, nagu nähtub [vaidlusaluse] otsuse põhjendustest 50–52 ja 1269–1275.

[…]

389 […] [vaidlusalusest] otsusest, eelkõige põhjendustest 43, 1275, 1284 ja 1286 nähtub selgelt, et komisjon tuvastas, et A.L. Industrier, kes kontrollis Alpharma Inc.-d, moodustas viimasega ühe ettevõtja, mis hõlmas ka Alpharma ApSi. Hagejad ei vaidle pealegi vastu, et need kolm äriühingut moodustasid vaidlusaluse lepingu sõlmimise ajal ühe ettevõtja.

390 Mis puudutab Mercki kontserni, siis nähtub [vaidlusalusest] otsusest (31. joonealune märkus), et Generics (UK)-d, kes oli Lundbeckiga kaks kõnealust lepingut sõlminud äriühing, kontrollis nendega hõlmatud perioodil Merck Generics Holding, keda omakorda kontrollis Merck. [Vaidlusaluses] otsuses on veel märgitud, et 2007. aastal võõrandati Generics (UK) ühele teisele ettevõtjale, mistõttu väljus ta Mercki kontsernist (põhjendus 33).

391 Seevastu komisjoni vastusest Üldkohtu küsimusele ja sellega seoses komisjoni esitatud dokumendist nähtub, et [vaidlusaluse] otsuse vastuvõtmise ajal kuulusid Merck ja Merck Generics Holding veel samasse ettevõtjasse. Kuigi seda asjaolu ei ole [vaidlusaluses] otsuses mainitud, nagu väidavad hagejad, tuleb tõdeda, et see dokument on komisjoni haldustoimikus, mistõttu oli see tal otsuse tegemise ajal olemas.

392 Veel tuleb märkida, et arvestades A.L. Industrieri finantsolukorda, oli täiesti põhjendatud, et komisjon pidas Zoetist Xellia toimepandud rikkumise eest solidaarselt vastutavaks, sest vastasel juhul oleks Xellia pidanud üksi maksma peaaegu kogu Alpharma kontserni toimepandud rikkumisega seotud trahvi, ning see oleks selle trahvi maksmise muutnud ebakindlamaks. Seevastu seni kuni Merck kontrollib Merck Generics Holdingut, võib viimase rahalisi vahendeid kasutada Mercki kontsernile määratud trahvi maksmiseks, ilma et teda tuleks tingimata selleks [vaidlusaluse] otsuse resolutsioonis nimetada.“

Poolte argumendid

160 Kuuendas väites, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 378–394 vastu, leiavad apellandid, et Üldkohus rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, jättes vaidlusaluse otsuse tühistamata osas, milles see oli adresseeritud Zoetisile, nüüd Alpharma LLC, mitte aga Merck Generics Holdingule, samas kui miski selles otsuses ei põhjendanud nende kahe ettevõtja olukordade eristamist. Lisaks heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et ta asendas põhjendused ja läks vastuollu kohtupraktikaga, mille kohaselt ei saa põhjenduste puudumist heastada sellega, et asjaomane isik saab otsuse põhjendustest teada liidu kohtute menetluse käigus, viidates 19. juuli 2012. aasta kohtuotsuse Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco *vs.* komisjon (C-628/10 P ja C-14/11 P, EU:C:2012:479) punktile 74.

161 Komisjoni hinnangul on see väide põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

162 Apellatsioonkaebuse kuuenda väite esimeses osas heidavad apellandid Üldkohtule sisuliselt ette seda, et ta rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, kui lükkas tagasi nende tühistamishagi põhjenduseks esitatud kuuenda väite.

163 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et kui ettevõtja rikub liidu konkurentsieeskirju, peab ta isikliku vastutuse põhimõtte alusel ka selle rikkumise eest vastutama (27. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punkt 49).

164 Kui ettevõtja koosneb mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust, ei ole määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punktis a kindlaks määratud, millist juriidilist või füüsilist isikut on komisjon kohustatud rikkumise eest vastutavaks pidama ja trahviga karistama (27. aprilli 2017. aasta kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punktid 50 ja 51 ning seal viidatud kohtupraktika).

165 Kuid komisjon ei tohi karistuse määramise pädevuse raames, mis on piiritletud eelmises punktis viidatud kohtupraktikas, rikkuda võrdse kohtlemise põhimõtet, mis nõuab, et võrreldavaid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (24. septembri 2020. aasta kohtuotsus Prysmian ja Prysmian Cavi e Sistemi *vs.* komisjon, C-601/18 P, EU:C:2020:751, punkt 101 ja seal viidatud kohtupraktika), nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 386.

166 Lisaks olgu meenutatud, et kui ettevõtja on oma tegevusega rikkunud ELTL artiklit 101, ei saa ta karistusest pääseda seetõttu, et teisele ettevõtjale ei ole trahvi määratud (9. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Samsung SDI ja Samsung SDI (Malaysia) *vs.* komisjon, C-615/15 P, ei avaldata, EU:C:2017:190, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika). Täpsemalt ei saa ettevõtja, kellele määrati trahv osalemise eest konkurentsieeskirju rikkuvas keelatud kokkuleppes, nõuda selle trahvi tühistamist või vähendamist põhjusel, et samas keelatud kokkuleppes osalenud teist isikut selles osalemise eest osaliselt või üldse ei karistatud (9. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Samsung SDI ja Samsung SDI (Malaysia) *vs.* komisjon, C-615/15 P, ei avaldata, EU:C:2017:190, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

167 Käesolevas asjas tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 387–392 igal juhul, et Alpharma LLC ja Merck Generics Holding olid vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise ajal erinevates olukordades, kuna esiteks Xellia, Zoetis, nüüd Alpharma LLC, ja A.L. Industrier kuulusid igaüks erinevatesse ettevõtjatesse, samas kui Merck ja Merck Generics Holding, kes olid vastavalt kontserni valdusühing ja Generics (UK) – kes väljus Mercki kontsernist pärast kõnealuste lepingute kehtivuse lõppemist – emaettevõtja, kuulusid samasse ettevõtjasse, ning teiseks kõnealustes lepingutes osalenud äriühingute erilise finantsolukorra tõttu.

168 Järelikult ei saa apellandid Üldkohtule ette heita võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist, kuna nad ei olnud Merck Generics Holdinguga võrreldavas olukorras.

169 Seda järeldust ei sea kahtluse alla käesoleva väite teises osas apellantide viidatud asjaolu, et Zoetisi, nüüd Alpharma LLC, ja Merck Generics Holdingu erineva kohtlemise põhjendamiseks täiendas Üldkohus vaidlusaluse otsuse põhjendust, märkides, et Zoetis ei kuulunud vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise ajal A.L. Industrieriga samasse ettevõtjasse.

170 Lisaks sellele, et see vaidlustatud kohtuotsuse punkti 387 teises lauses tehtud Üldkohtu täpsustus on vaid üks kahest põhjusest, mille alusel apellantide ja Merck Generics Holdingu olukorral vahet tehti, kusjuures apellandid ei vaidlusta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 392 esitatud teist põhjust, mis puudutab kõnealuste lepingutega seotud äriühingute erilist finantsolukorda, tuleb märkida, et nagu osutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 387, ilmneb see täpsustus vaidlusalusest otsusest endast.

171 Ent kuna akti põhjendusi ei tule hinnata mitte ainult akti sõnastust, vaid ka konteksti ja kõiki asjaomast valdkonda reguleerivaid õigusnorme silmas pidades (vt selle kohta 14. veebruari 1990. aasta kohtuotsus Delacre jt *vs.* komisjon, C-350/88, EU:C:1990:71, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika), võttes vajaduse korral arvesse asjaolu, et akt on vastu võetud selle adressaadile teadaolevas kontekstis (vt selle kohta 17. septembri 2020. aasta kohtuotsus Rosneft jt *vs.* nõukogu, C-732/18 P, ei avaldata, EU:C:2020:727, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika), ei takista asjaolu, et teatud selgitus, mille komisjon on esitanud oma kirjalikes seisukohtades Üldkohtus, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 379, ei sisaldu selgelt ja ammendavalt vaidlusaluses otsuses, tingimata Üldkohtul seda selgitust ja otsuses sisalduvaid asjaolusid arvesse võtta, et vastata hageja argumentidele (vt analoogia alusel 30. septembri 2003. aasta kohtuotsus Freistaat Sachsen jt *vs.* komisjon, C-57/00 P ja C-61/00 P, EU:C:2003:510, punktid 62 ja 63).

172 See peab paika eriti siis, kui Üldkohus peab vastama sellistele argumentidele nagu apellantide esitatud argumendid, mille kohaselt komisjon rikkus väidetavalt võrdse kohtlemise põhimõtet vaidlusaluse otsuse koostamise staadiumis, samas kui nagu meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 164, valib komisjon põhimõtteliselt vabalt mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust koosneva ettevõtja piires, keda ta rikkumise eest vastutavaks peab, ning talle ei saa põhjendatult panna kohustust selgitada oma otsuses iga selle adressaadiks oleva äriühingu puhul, miks ta peab vastutavaks kas kõiki või ainult ühte osa füüsilistest või juriidilistest isikutest, kes moodustavad ettevõtja või ettevõtjad, kes on osalenud ELTL artiklitega 101 või 102 vastuolus olevas tegevuses.

173 Eelnevat arvestades tuleb kuues väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Seitsmes väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

174 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 401–407 lükkas Üldkohus tagasi tühistamishagi põhjendamiseks apellantide esitatud seitsmenda väite teise osa, milles nad väitsid, et komisjon jättis nendele määratud trahvi arvutamisel arvesse võtmata õiguskindlusetuse olukorda, mis valitses vaidlusaluse lepingu hindamisel konkurentsiõiguse seisukohast.

175 Kõigepealt tuletas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 403–405 meelde Euroopa Kohtu praktikat, mis puudutab nõuet, et rikkumised on ettenähtavad, ning tingimust, et ELTL artikli 101 ja 102 rikkumine oleks toime pandud „tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu“ määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 esimese lõigu tähenduses. Kohtuotsuse punktis 407 leidis Üldkohus veel, et Alpharma kontsernile ei olnud teadmata, et vaidlusaluse lepingu sõlmimine võis konkurentsiõiguse seisukohast olla problemaatiline.

176 Seejärel märkis Üldkohus, et vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 314 ja 318 nähtus, et vaidlusaluse lepingu tunnustega ja selle kontekstis sõlmitud kokkuleppe „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimise võimaluse küsimuses ei olnud õiguskindlusetust.

Poolte argumendid

177 Seitsmendas väites, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 401–407 vastu, heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et ta rikkus õiguskindluse põhimõtet, kui ta asus seisukohale, et vaidlusaluse lepingu eesmärgil põhinevaks piiranguks kvalifitseerimisega seoses ei olnud õiguskindlusetust, ning järelikult võimaldas komisjonil neile määrata väga suure trahvi. Seda õiguskindlusetuse olukorda tõendavad KFST avaldused, kuid ka sektoripõhise uurimise kestus, mis eelnes menetlusele, mille tulemusel võeti vastu vaidlusalune otsus, ning selle otsuse pikkus.

178 Komisjoni hinnangul on see väide põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

179 Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 405 õigesti meelde tuletas, võib ettevõtjale sanktsiooni määrata ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva tegevuse eest, kui ettevõtjale ei saanud olla teadmata tema tegevuse konkurentsivastane laad, olenemata sellest, kas ta oli teadlik, et ta rikub aluslepingu konkurentsieeskirju (vt selle kohta 18. juuni 2013. aasta kohtuotsus Schenker & Co. jt, C-681/11, EU:C:2013:404, punkt 37).

180 Nagu meenutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 404 ja nagu otsustas Euroopa Kohus kohtuasjas C-588/16 P, Generics (UK) *vs.* komisjon täna kuulutatud kohtuotsuses (punkt 137), tuleneb sellest, et asjaolu, et asjaomane ettevõtja kvalifitseeris õiguslikult vääralt oma tegevuse, mille alusel rikkumine tuvastati, ei vabasta teda trahvist, kui ettevõtjal oli objektiivselt võimalik kindlaks teha, et tegevus on konkurentsivastane, küsides vajaduse korral asjakohast nõu (vt selle kohta 18. juuni 2013. aasta kohtuotsus Schenker & Co. jt, C-681/11, EU:C:2013:404, punkt 38).

181 Käesolevas asjas märkis Üldkohus õigesti vaidlustatud kohtuotsuse punktides 315–317, millele on kohtuotsuse punktis 406 viidatud, et nagu märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 109, ilmneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kokkulepe ei ole konkurentsiõiguse eest kaitstud pelgalt asjaolu tõttu, et kokkulepe puudutab patenti või kokkuleppe eesmärk on kompromissi teel lahendada patendivaidlus.

182 Lisaks, Üldkohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 318, millele kohtuotsuse punktis 406 on samuti viidatud, sisuliselt, et nii Lundbecki kui ka Alpharma kontserni arvates võis vaidlusalune leping vähemalt olla problemaatiline konkurentsiõiguse seisukohast, kuna Lundbeck leidis, et „geneeriliste ravimite tootjatega kokkulepete sõlmimist peeti „keeruliseks“ konkurentsiõiguse seisukohast“, ning Alpharma kontsern esitas vaidlusaluse lepingu eelnõu konkurentsiõigusele spetsialiseerunud nõustajale arvamuse saamiseks.

183 Seega leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 407 õigesti, et Alpharma kontsernile ei olnud teadmata, et vaidlusaluse lepingu sõlmimine võis konkurentsiõiguse seisukohast olla problemaatiline. Järelikult ei saa apellandid Üldkohtule ette heita, et ta rikkus õiguskindluse põhimõtet, kui võimaldas komisjon neile vaidlusaluse lepingu sõlmimise tõttu trahvi määrata.

184 Samadel põhjustel kui need, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktides 123 ja 124, ei sea seda järeldust kahtluse alla KFST pressiteade.

185 Nimelt, kui pressiteade ei takista vaidlusaluse lepingu kvalifitseerimist „eesmärgil põhinevaks piiranguks“, ei saa see veelgi vähem takistada selle eest määrata sanktsiooni, isegi trahvi näol, mille summa on apellantide arvates väga suur.

186 Sanktsiooni määramist ei takista ka apellantide viidatud asjaolu, et selliste kokkulepetega nagu vaidlusalune leping seotud õiguskindlusetust kinnitas sektoripõhise uurimise kestus, mis eelnes menetlusele, mille tulemusel võeti vastu vaidlusalune otsus, ning selle otsuse pikkus.

187 Peale selle, et vaidlustatud kohtuotsuse kohaselt ei tuginenud apellandid nendele asjaoludele oma kolmandas tühistamisväites, mille kohaselt on vaidlusaluse lepingu „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimise tõttu rikutud ELTL artikli 101 lõiget 1, ega seitsmendas tühistamisväites, mille kohaselt on neile määratud trahvi arvutamisel tehtud vigu, siis piisab kui märkida, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 153 ja 154, et selline uurimine algatatakse, et kinnitada või lükata ümber eeldused, et uurimisega hõlmatud sektoris on konkurentsi piiratud, ning miski ei võimalda toetada teesi, et uurimise kestus võimaldab kõrvaldada kahtlused, mida komisjon on väljendanud konkreetsete kokkulepete suhtes, mida uurimine puudutab.

188 Ka otsuse pikkus ei oma selles küsimuses mingit tähtsust, kuna käesoleva kohtuotsuse punktis 120 on juba meenutatud, et kokkuleppe „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimine võib eeldada kokkuleppe, selle eesmärkide ja selle majandusliku ja õigusliku konteksti üksikasjaliku analüüsi. Mis puudutab konkreetselt vaidlusalust otsust, siis tuleb märkida, et see puudutas viit eraldiseisvat ettevõtjat ja kuut erinevat kokkulepet, millest igaüks eeldas eraldi hindamist, ja otsus oli adresseeritud 12 äriühingule.

189 Järelikult tuleb seitsmes väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Kaheksas väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

190 Selleks et lükata tagasi tühistamishagi põhjendamiseks apellantide esitatud seitsmes väide, mille kohaselt on neile määratud trahvi arvutamisel tehtud vigu, otsustas Üldkohus kõigepealt vaidlustatud kohtuotsuse punktis 398, et komisjon leidis õigesti, et rikkumine oli raske. Seejärel märkis ta trahvi põhisumma kindlaksmääramisega seoses vaidlustatud kohtuotsuse punktides 414–433, et komisjon kohaldas trahvide määramise meetodit käsitlevate 2006. aasta suuniste punkti 37, et kalduda kõrvale nendes suunistes ette nähtud üldisest trahvide arvutamise meetodist, ja võttis põhisumma aluseks nende maksete väärtuse, mille Alpharma kontsern oli saanud Lundbeckilt, kusjuures apellandid seda komisjonile ette ei heida.

Poolte argumendid

191 Kaheksandas väites heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et ta lükkas tagasi nende argumendid selle kohta, et komisjon ei võtnud neile määratud trahvi suuruse kindlaksmääramisel arvesse rikkumise raskust. Üldkohus nõustus vastuolus määruse nr 1/2003 artikli 21 lõikega 3 sellega, et nagu nähtub vaidlusaluse otsuse punktist 1361, määrab komisjon geneeriliste ravimite tootjatele määratud trahvisummad kindlaks, tegemata rikkumistel vahet olenevalt nende laadist või geograafilisest ulatusest või nende turuosadest, ja seda eriti, kui käesolevas asjas kvalifitseeriti rikkumine vastuväiteteatises „väga raskeks“ ning pärast vaidlusaluses otsuses ainult „raskeks“.

192 Komisjon leiab, et kaheksas väide tuleb tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

193 Tuleb märkida, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 419 ja 421, et Alpharma kontsernile määratud trahvisumma ei arvutatud mitte trahvide arvutamise meetodit käsitlevates 2006. aasta suunistes ette nähtud üldmeetodi alusel, vaid kasutades meetodit, mis kaldub suunistest kõrvale, nagu on lubatud suuniste punktis 37; apellandid ei ole seda vaidlustanud. Nimelt ei ole komisjonile siduvad need suunised ja eelkõige punktid 19–22, mille kohaselt peab ta trahvi põhisumma kindlaks määrama rikkumise täpse raskusastme alusel.

194 Apellatsioonkaebuse kaheksandat väidet tuleb seega mõista nii, et sellega ei soovita kahtluse alla seada mitte meetodit, mida komisjon kasutas ja millega Üldkohus nõustus, vaid selle trahvi suurust, mis vaidlusaluses otsuses määrati toimepandud rikkumise eest, mille raskuse Üldkohus tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 398 õigesti.

195 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei või Euroopa Kohus apellatsioonimenetluses õigusküsimusi käsitledes asendada Üldkohtu hinnangut õigluse kaalutlustel oma hinnanguga, kui Üldkohus andis oma hinnangu täieliku pädevuse raames ettevõtjatele liidu õiguse rikkumise eest määratud trahvide suuruse üle otsustades (26. septembri 2018. aasta kohtuotsus Philips ja Philips France *vs.* komisjon, C-98/17 P, ei avaldata, EU:C:2018:774, punkt 107 ja seal viidatud kohtupraktika).

196 Ainult juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et karistuse määr ei ole mitte ainult sobimatu, vaid ka niivõrd suur, et see on ebaproportsionaalne, tuleb tuvastada, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi trahvisumma sobimatuse tõttu (26. septembri 2018. aasta kohtuotsus Philips ja Philips France *vs.* komisjon, C-98/17 P, ei avaldata, EU:C:2018:774, punkt 107 ja seal viidatud kohtupraktika).

197 Seega väide, milles seatakse kahtluse alla Üldkohtu hinnatud trahvi summa, kuid milles ei ole esitatud põhjused, miks see summa on niivõrd suur, et see on ebaproportsionaalne, on vastuvõetamatu (25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Orange Polska *vs.* komisjon, C-123/16 P, EU:C:2018:590, punkt 115).

198 Ent käesolevas asjas ei ole apellandid sugugi väitnud ja veelgi vähem tõendanud, et trahv, mis neile vaidlusaluses otsuses määrati ja millega Üldkohus nõustus, on niivõrd suur, et see on ebaproportsionaalne.

199 Sellel alusel tuleb apellatsioonkaebuse kaheksas väide vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

Üheksas väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

200 Selleks et lükata tagasi tühistamishagi põhjendamiseks esitatud kaheksas väide, mille kohaselt on seoses selle trahvi ülempiiriga, mille eest A.L. Industrier, kes oli vaidlusaluse lepingu sõlmimise ajal Alpharma kontserni emaettevõtja, oli solidaarselt vastutav, tehtud ilmne hindamisviga, kuna komisjon võttis selleks arvesse 2011. aasta käibe, mitte 2012. aasta käibe, mis oli suurem, mille tulemusel jäi A.L. Industrieri kanda solidaarselt A.L. Industrierile, Alpharma LLC-le ja Xellia Pharmaceuticalsile määratud trahvi suurem osa, märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 449–456 esiteks, et komisjon ei võtnud arvesse vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise

kuupäevale eelnenud viimast tervet majandusaastat, st 2012. majandusaastat, vaid sellest eelmise, st 2011. majandusaasta, kuna see oli viimane normaalse majandustegevusega terve majandusaasta, ning teiseks leidis, et komisjonil oli õigus seda teha, kuna 2012. aasta oli majandusaasta, mil A.L. Industrieri vara likvideeriti ja mistõttu tekkis tulu, mis ei olnud normaalse majandustegevusega seotud.

201 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 458 ja 459 otsustas Üldkohus järgmist:

„458 […] olgu märgitud, et kohtupraktika kohaselt on [määruse nr 1/2003] artikli 23 lõikes 2 iga rikkumises osalenud ettevõtja käibe suhtes kehtestatud 10% ülempiiri eesmärk eelkõige vältida, et sellest ülempiirist suurema trahvisumma määramine ületaks ettevõtja maksevõimet ajal, mil komisjon ta rikkumise eest vastutavaks tunnistas ja talle rahalise karistuse määras ([4. septembri 2014. aasta] kohtuotsus YKK jt *vs.* komisjon, [C-408/12 P, EU:C:2014:2153], punkt 63; vt selle kohta ka [15. juuni 2005. aasta] kohtuotsus Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, [T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03, ei avaldata, EU:T:2005:220], punkt 389, ja 16. novembri 2011. aasta kohtuotsus Kendrion *vs.* komisjon, T-54/06, EU:T:2011:667, punkt 91).

459 Järelikult ei saanud komisjon pärast seda, kui ta oli välistanud, et A.L. Industrierile kohaldatava ülempiiri saab kehtestada 2012. aasta alusel, st [vaidlusaluse] otsuse vastuvõtmisele vahetult eelnenud aasta, minna tagasi 2005. aastani, vaid ta pidi kasutama viimase 2012. aastast varasema aasta käivet, mil A.L. Industrieri majandustegevus oli normaalne, olenemata selle tegevusvaldkondadest.“

Poolte argumendid

202 Üheksandas väites, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 458 ja 459 vastu, heidavad apellandid Üldkohtule ette seda, et ta rikkus määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 ning 7. juuni 2007. aasta kohtuotsust Britannia Alloys & Chemicals *vs.* komisjon (C-76/06 P, EU:C:2007:326, punkt 20) ja 15. mai 2014. aasta kohtuotsust 1. garantovaná *vs.* komisjon (C-90/13 P, ei avaldata, EU:C:2014:326, punktid 15–17), kuna Üldkohus kohaldas väära õiguslikku kriteeriumi, et teha kindlaks A.L. Industrierile määrata võidava trahvi ülempiiri kindlaksmääramiseks asjaomane majandusaasta.

203 Üldkohus tõlgendas määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 liiga kitsendavalt, kui ta võttis arvesse üksnes eesmärki vältida, et trahvid ületavad ettevõtjate maksevõimet, kaalumata seda teise eesmärgiga, milleks on tagada määratud trahvide piisavalt hoiatav mõju. Selliselt toimides, võttes aluseks selle äriühingu 2011. aasta käibe, määras ta A.L. Industrierile trahvi, mis ei ole tema maksevõime ja rikkumisperioodil tema tegeliku majandusliku olukorra seisukohast sobiv. Apellandid täpsustavad oma repliigis, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 459 lükkas Üldkohus 2005. aasta võrdlusaastana tagasi üksnes põhjusel, et see ei ole viimane 2012. aastast varasem A.L. Industrieri normaalse majandustegevusega majandusaasta.

204 Komisjon leiab, et üheksas väide on vastuvõetamatu, kuna järeldus, et A.L. Industrieri normaalset majandustegevust kajastav viimane terve majandusaasta on 2011. aasta, on faktiküsimus, ning väide on igal juhul põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

205 Kohe tuleb märkida, et käesolevas väites ei kritiseeri apellandid mitte Üldkohtu hinnangut sellele, kas 2011. või 2005. aasta olid normaalsed majandusaastad, mis on faktihinnang, mida ei saa apellatsioonkaebuse raames kahtluse alla seada, kuna apellandid ei ole väitnud ega veelgi vähem tõendanud, et faktilisi asjaolusid või tõendeid on moonutatud, vaid kriteeriumi, mida Üldkohus kasutas selleks, et mitte arvesse võtta 2012. majandusaastat.

206 Seega vastupidi komisjoni väidetule on see väide vastuvõetav.

207 Väide on vastuvõetav ka seetõttu, et kui tuvastatakse, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi seoses kriteeriumiga, mida kohaldati selle majandusaasta valimisel, mida kasutati A.L. Industrierile solidaarselt määratud trahvi osa ülempiiri kohaldamise alusena, siis see ei tooks äriühingule, kelle suhtes vaidlusalune otsus on muutunud lõplikuks, kaasa solidaarvastutuse tema osa suurendamist, mida apellandid pealegi ei taotle, ning sellel on tagajärjed ainult apellantide suhtes.

208 Sisulistes küsimustes tuleb meenutada, et määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teises lõigus on ette nähtud ettevõtjatele ELTL artiklite 101 ja 102 rikkumise eest komisjoni määratud trahvi ülempiiri kehtestamise mehhanism, mille eesmärk on vältida, et trahvid on asjasse puutuvate ettevõtjate suurust arvestades ebaproportsionaalsed (vt selle kohta 7. juuni 2007. aasta kohtuotsus Britannia Alloys & Chemicals *vs.* komisjon, C-76/06 P, EU:C:2007:326, punkt 24) ja ületavad sellest tulenevalt 10% selle majandusaasta kogukäibest, mis eelnes aastale, mil komisjon võttis vastu otsuse, milles ta neile karistuse määras.

209 Sellega seoses on Euroopa Kohtul juba olnud võimalus täpsustada, et mõiste „eelnev majandusaasta“ kindlaksmääramiseks peab komisjon igal konkreetsel juhul hindama, arvestades määrusega nr 1/2003 kehtestatud karistuste korra konteksti ning sellega taotletavaid eesmärke, millist mõju soovitakse asjaomasele ettevõtjale avaldada, pidades silmas eeskätt selle ettevõtja tegelikku majanduslikku olukorda kajastavat käivet ajavahemikus, kui rikkumine toime pandi (7. juuni 2007. aasta kohtuotsus Britannia Alloys & Chemicals *vs.* komisjon, C-76/06 P, EU:C:2007:326, punkt 25).

210 Seega on võimalik mitte aluseks võtta viimast majandusaastat, mis eelneb komisjoni otsuse vastuvõtmise aastale, kui see ei vasta tervele majandusaastale normaalse majandustegevusega 12 kuu jooksul (7. juuni 2007. aasta kohtuotsus Britannia Alloys & Chemicals *vs.* komisjon, C-76/06 P, EU:C:2007:326, punkt 26).

211 Ent võttes arvesse määrusega nr 1/2003 kehtestatud karistuste korra sõnastust, konteksti ning sellega taotletavaid eesmärke, peab ta aluseks võtma esimese eelneva normaalse majandustegevusega terve majandusaasta.

212 Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 451 ja 459, et Üldkohus leidis esiteks, et viimane vaidlusalusele otsusele eelnenud majandusaasta, st 2012. aasta ei olnud normaalse majandustegevusega majandusaasta, kuna see oli majandusaasta, mil vara likvideeriti, ning teiseks, et 2011. aastale vastav majandusaasta oli normaalse majandustegevusega majandusaasta.

213 Arvestades neid järeldusi, mis kuuluvad faktilisetele asjaoludele sõltumatult Üldkohtu antud hinnangu hulka ja mille osas apellandid ei tuginenud moonutamisele, võis Üldkohus õigesti ja ilma et oleks vaja hinnata vajadust võtta aluseks eelneva majandusaasta, st antud

juhul 2005. aastale vastava majandusaasta käivet, aluseks võtta 2011. aastale vastava majandusaasta käibe, et arvutada A.L. Industrierile määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 teise lõigus alusel määratud trahvi ülempiir.

214 Eeltoodut arvestades tuleb apellatsioonkaebuse üheksas väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata ning järelikult apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

215 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonimenetluse suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

216 Kuna komisjon on nõudnud kohtukulude väljamõistmist apellantidelt ja apellandid on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb komisjoni kohtukulud välja mõista apellantidelt, kes ühtlasi kannavad ise oma kohtukulud.

217 Kodukorra artikli 140 lõike 1 kohaselt, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonimenetluse suhtes, kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ja institutsioonid ise oma kohtukulud.

218 Seetõttu tuleb Ühendkuningriigi kohtukulud tema enda kanda jätta.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. **Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**

2. **Jätta Xellia Pharmaceuticals ApSi ja Alpharma LLC kohtukulud nende endi kanda ja mõista neilt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**

3. **Jätta Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi kohtukulud tema enda kanda.**

Allkirjad